BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ SAYI: 207 27 MART 1979 FİYATI: 7,5 LİRA

ilerici sendikal hareketin birliği için

Türkiye İşçi Partisi: Ekonomik önlemler, büyük sermayenin çıkarlarını korumaya yöneliktir

•

Cem Çakmak: Yumuşama duvarında dağılan CENTO

•

Çocuk yılında dünyanın tüm ilericileri elele

İzmit'te

İşçi sınıfına karşı AP'li belediye MHP ile elele

İzmit belediyesinde DİSK Genel-İş Sendikasının sürdürdüğü grev, Polis ve faşistlerin işbirliğiyle kırılmaya çalışılıyor. İzmit'in AP'li Belediye Başkanı belediyede çalışmayan faşistlere "işbaşı" yaptırarak şehir hoparlörlerinden grevin bittiğini ilan ederken, polis grevi sürdüren işçilere saldırarak onların üzerinde baskı kurmaya çalışıyor.

OLAYLARIN GELİŞİMİ

Geçtiğimiz ay içinde İzmit Belediyesi'nde çalışan işçilerin adam başı ortalama 40.000 TL. alacaklarının belediyece ödenmemesi üzerine çıkan anlaşmazlık, DİSK Genel-İş Sendikası'nın grev kararı alması ile sonuçlanmış ve işçiler greve başlamışlardır. Yerel Yönetim Bakanlığı ise işçilerin alacaklarının ödenerek grevin kaldırılmasının sağlanması için İzmit Belediyesi'ne 7 milyon TL. vermişti. Ancak bu para işçilere ödeneceği yerde, Belediye Başkanı tarafından grevin kırılması için kullanıldı.

AP Genel Merkezi'nin AP'li belediye başkanlarının yönetimde bulunduğu belediyelerde uzlaşma yapılmayarak grevlerin kırılması yoluna gidilmesi ve siyasal iktidarı yıpratmak için uyuşmazlık çıkarılması görüşü, İzmit Belediye Başkanı tarafından da uygulanıyor ve Başkan Cevdet Bağdat grev kırıcılığı için Vali ve polisi de yanında buluyordu.

Grevin 34. günü olan 14 Mart Çarşamba günü, belediye başkanı Cevdet Bağdat ile AP ileri gelenleri, MHP'li ve ÜGD'li 500 kadar faşistle birlikte grevin sürdüğü çöp kamyonlarının bulunduğu garaja baskın yapıyordu. Buradaki grev gözcüleri tartaklanıyor, garajdaki çöp kamyonları alınarak kentteki bazı yerlerde 'çalışmak istiyoruz" diye bağıran faşistler tarafından çöpler toplanmaya başlanıyordu. Bu arada şehir hoparlörlerinden Belediye Başkanı'nın "işçilerin kendiliklerinden grevi kaldırdıkları" sürekli anons ediliyordu. Yerel Yönetim Bakanlığı'ndan gelen para ise, "işbaşı yapan" 92 işçiye dağıtılıyordu.

VALİNİN VE POLİSİN TUTUMU

Belediye başkanı ile yandaşı faşistler bu yasa dışı eylemlerinde Vali ve polisi de yanlarında buldular. Polis grev kırıcılığının yasa dışı olduğunu belirterek İtfaiye meydanında faşistlerin el koydukları çöp kamyonlarını geri almak isteyen Genel-İş üyesi işçilere polis coplarla saldırarak 60 kadar işçiyi gözaltına alıyordu. Gözaltına alınanlar arasında Genel-İş şube başkanı ve yedi yöneticisi de vardı.

Genel-İş Şube Başkanı Nafiz Bostancı, grev kırılması için saldırı yapılacağını olaydan bir saat önce 2. Şube Başkanı Zeynel Abidin Ayhan ve Kocaeli Milletvekili Kenan Akman'a haber verdiğini, Valinin de grevin kırılması için böyle bir saldırı olacağından haberli olduğunu açıkladı. CHP ağırlıklı hükümet tarafından Kocaeli Valiliğine atanan İbrahim Ural'ın antidemokratik kişiliği ve işçi düşmanı yüzü bu olayda bir kez daha ortaya çıkarken, hükümetin grev kırıcılığına göz yumduğu da ortaya çıkıyordu.

TİP BİLDİRİSİ

Olaylar üzerine bir bildiri yayınlayan Türkiye İşçi Partisi Kocaeli İl yönetim Kurulu, işçi ve emekçiler üzerinde faşist provokasyonlar düzenlendiğini belirterek şöyle diyordu:

"İşçilikle ilgisi olmayan MC yanlısı büyük tüccar ve işadamlarının başını çektiği faşist güçler sokaklarda gösteriler düzenliyor, grev yerlerini basıyor, belediyenin elindeki parasal kaynaklar işçilerin sorunlarını çözmekte kullanılacağı yerde, grev kırıcılığı için kullanılıyor. Devlet güçleri bütün zorbalıklara engel olmayıp yasal haklarını kullanan işçileri gözaltına alıyor, tutukluyor, yasal terörle onları sindirmeye çalışıyor."

Bildiri faşizmin ancak halkın örgütlü gücüyle yenileceğini ve bütün faşist provokasyonların boşa çıkarılacağını bir kez daha vurguluyordu.

Güvenlik kuvvetlerinin yeni yardımcısı LASSA

İşverenlerin işçiler üzerindeki baskı uygulamaları, faşistlerin bir zamanlar yaptıkları gibi "güvenlik güçlerine yardım" boyutlarına ulaştı. Bunun son bir örneği de, İzmit'teki Lassa işyerinde görüldü.

Sabancı Holding'in işyerlerinden biri olan Lassa'da, işçilerin kendilerine yıkanmak için süre ayırmak amacıyla ve bütün lastik fabrikalarında alışılan uygulama biçimiyle 15 dakika erken işi bırakmalarını Lassa işvereni bir baskı gerekçesi olarak kullanmak istedi. İşveren sendikanın işyeri temsilcilerine, işçilerin hergün 15 dakika daha fazla çalışmaları gerektiğini bildirdi. Ancak Lastik-İş üyeleri, bütün lastik fabrikalarında uygulamanın böyle olduğunu bildirerek işverenin kararına uymayacaklarını belirttiler. Bunun üzerine işveren 19 sendika temsilcisi ile işçiye iş akitlerinin feshedildiğini bildirdi.

Arkadaşlarının yasa dışı biçimde işten çıkarılmalarını kabul etmeyen Lassa işçileri direnişe geçtiler. İşveren ise yüz işçiyi işten attı ve işçileri "kanunsuz direnişe teşvik ettikleri için" haklarında tutuklama kararı verilen yedi işyeri temsilcisinin fotoğrafları basılı ve "görüldükleri yerde ihbar edilmelerini" isteyen bir basın bülteni yayınladı. İşveren bu bültende kendi görevi olmadığı halde "ihbar edilmelerini" istediği kişiler için aşağılayıcı ifadelerde bulunmaktan da kaçınmıyordu. Bu bülten, işverenin acımasızca sömürdüğü işçilere karşı uyguladığı "yasal olmayan" baskının ve kendisini güvenlik güçlerinin üstünde gördüğünün bir kanıtıydı.

Türkiye İşçi Partisi Kocaeli İl Yönetim Kurulu, konuya ilişkin bir bildiri yayınladı. Bildiride, Lassa'da işçilerin, arkadaşlarının yeniden işe alınmaları için yaptıkları direnişin kırılmasında işverenle güvenlik güçlerinin işbirliği yaptıkları belirtilerek, şöyle deniyordu:

"Lassa'daki direnişin güvenlik güçlerinin de katkısıyla kırılarak, işçi önderlerinin tutuklanması, 100'ün üstünde işçinin işten atılması, ilerici ve demokratları ekonomik mücadele alanlarından tasfiye etme ve alanın faşist güçlerin kontrolüne geçmesini sağlamaya yöneliktir."

İşçi sınıfı hem bu antidemokratik uygulamaları yapanlardan, hem de "devlet gücü" kisvesi altında onlara yardımcı olanlardan hesap soracaktır.

Direnişçi Lassa işçileri işverenin kışkırtmalarını püskürtecek.

TÖB-DER KARTAL ŞUBESİ SEÇİMLERİNİ "DEMOKRASI İÇİN BİRLİK" – "BİRLİK DAYANIŞMA" BİRLİĞİ KAZANDI

10 Mart Cumartesi günü yapılan TÖB-DER Kartal Şubesi seçimlerini Demokrasi İçin Birlik – Birlik Dayanışma birliği kazandı. İstanbul'un en etkin şubelerinden biri olan Kartal'da, Aydınlıkçı maocularla bazı goşist grupların da desteklediği Devrimci Öğretmen grubu seçimler sonunda yenilgiye uğratıldı. Böylelikle ilerici, demokrat, sosyalist öğretmenler 240 oya karşı 265 oy alarak yönetime geldiler. Maocu-goşist grupların çabaları ise bir kez daha boşa çıkarıldı.

●

PATNOS TÖB-DER'DE "DEMOKRASI İÇİN BİRLİK" LİSTESİ YENİDEN SEÇİLDİ

Mart ayı içinde yapılan TÖB-DER Patnos Şubesi seçimlerini yine "Demokrasi İçin Birlik" grubu kazandı. Kongreye "Demokrasi İçin Birlik" grubuna karşı maocuların dahil tüm grupların birlikte oluşturduğu "Devrimci Demokrat Öğretmenler" grubu seçime katıldı. Ancak şapkın akımların tüm çabalarına karşın "Demokrasi İçin Birlik" grubu bir kez daha yönetime geldi.

●

AĞRI'DA FAŞİST SALDIRILAR SÜRÜYOR

Geçtiğimiz hafta Ağrı'nın ana caddesi üzerinde Mustafa Çamlıbel ve iki arkadaşı silahlı üç faşist tarafından kurşun yağmuruna tutuldular. Mustafa Çamlıbel olay yerinde öldü, bir arkadaşı da ağır yaralanarak Erzurum Devlet Hastanesine kaldırıldı. Ağrı Cumhuriyet Savcısı şüpheli görülen üç öğretmenin arandığını söyledi. Daha sonra olayın faillerinden biri yakalandı ve tutuklandı.

●

BAZI CHP'LİLER MAOCULARLA İŞBİRLİĞİ YAPIYOR

Tunceli'de bazı CHP'li yöneticiler Aydınlıkçı maocularla işbirliği yapıyorlar. TİKP Pülümür ilçe örgütünün kuruluşu nedeniyle yapılan toplantıya, konuşmacı olarak Tunceli Belediye Başkanı Veli Aytaç, Tunceli İl Encümeni üyesi Hıdır Kaya, Pülümür Belediye Başkanı Binali Dursun da katıldılar. Hepsi de CHP'li olan bu kişiler maocu hainlerle işbirliği yapmaktan kaçınmıyorlar ve TİKP maocuları da bunu bölgedeki yeni provokasyonları için bir araç olarak kullanmaya çalışıyor. CHP üst yöneticileri ise, bu durum maocular tarafından açıklandığı halde duruma seyirci kalıyorlar.

●

YENİ PROVOKASYON ODAKLARI YARATILMAYA ÇALIŞILIYOR

Gerici ve faşist güçler yapay ayrımlar yaratarak yeni provokasyonlar tezgahlama çabasındalar. "Babayiğit" adlı bir film, çerkezleri "hırsız, vicdansız, ırz düşmanı vb." kişiler olarak göstermeye çalışıyor. Bu film Kayseri ve Kahramanmaraş gibi bu tür yapay ayrılıkların bol bol kullanıldığı yerlerde gösterildi. Düzce'de ise, büyük bir tepki görünce yayından kaldırıldı. İzmir Kuzey Kafkasya Kültür Derneği film üzerine bir bildiri yayınlayarak, bunun Hitler tipi bir provokasyon olduğunu açıkladı. Dernek, demokratik bir kitle örgütü olarak bu tür provokasyonlarla savaşacağını açıkladı.

YÜRÜYÜŞ

Sahibi: Yürüyüş Yayıncılık Ltd. Şti. adına NİHAT SARGIN ● Genel Yayın Yönetmeni : Zeki KILIÇ ● Yazı İşleri Müdürü: Neşet KOCABIYIKOĞLU ● Teknik Sekreter: Bülent ARTAMLI ● Yönetim: Konur Sok. 15/8 Kızılay - ANKARA Tel: 17 45 81 ● İstanbul Bürosu: Piyerloti Cad. 21/1 Çemberlitaş - İSTANBUL Tel : 26 35 67 ● Avrupa Temsilciliği: COODIFF 13/2 Square Wiser - 1040 Bruxelles - BELÇİKA Tel: 230 34 72 ● İlan Koşulları: Arka kapak renkli 22.500 TL., Arka Kapak siyah beyaz 18.000.TL., İç sayfalar sütun santimi 80 TL. Yayın ilanları % 50 indirimlidir. ● Baskı: Daily News Web Ofset Tesisleri ● Kapak: Uğur OKMAN

● Abone koşulları: Yıllık 300. TL., Altı aylık 150. TL. ● AVRUPA: Altı aylık 375 TL. (30 DM), Yıllık 750 TL. (60 DM) ● AMERİKA: Altı aylık 500 TL., Yıllık 1000.TL. ● AVUSTRALYA - JAPONYA: Altı aylık 600. TL., Yıllık 1200 TL.

● Ödeme Adresi: TÜRKİYE: YÜRÜYÜŞ DERGİSİ POSTA ÇEKİ 100234 ● AVRUPA: COODIFF POSTA ÇEKİ: 000-1164657-75 BRUXELLES-BELÇİKA

İLERİCİ SENDİKAL HAREKETİN BİRLİĞİ

ZEKİ KILIÇ

İlerici sendikal hareket, en temel ifadesini sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışının varlığında bulur. Sendikal hareketin sınıf yanıyla kitle yanı, biri diğerinin karşısına çıkartılarak değerlendirilemez. Bu iki unsur birbirini tamamlayan, geliştiren diyalektik bir bütünlük oluşturur. Kitle yanı, dini, dili, milliyeti, siyasal inancı ne olursa olsun, bütün işçilerin, ekonomik-demokratik hak mücadeleleri doğrultusunda eylem birliği oluşturmalarını sağlayabilecek örgütün örgütsel işleyiş açısından mutlak anlamda eşit haklara sahip üyeleri olabilmelerinin titiz ve ödünsüz savunucusu ve uygulayıcısı olmak yönünde tutarlı ve kararlı bir tutumun içerisinde ancak gerçekleşebilir. Sınıf yanı ise, "partilerüstü sendikacılık" gibi burjuva ideolojilerinin dayatmalarına rağmen, işçi sınıfının ekonomik ve politik mücadele bütünlüğünü hiçbir koşulda gözardı etmeden, sürdürülen günlük ekonomik-demokratik mücadele ile politik mücadelenin uyumlulaştırılması için uğraş vermekle sağlanabilir. Bu unsurlardan birinde yaratılacak bir zaaf diğerini, giderek de örgütsel hareketin tümünü etkiler ve güçsüzleştirir.

Bilimsel sosyalistler işçi sınıfının gerek ekonomik-demokratik hareketi, gerekse politik hareketi açısından sorunlara eğilirken ve sonuçta çözüm önerileri geliştirirken, o alandaki sorunlarını, hareketinin bütününün çıkarları çerçevesinde ele alır ve çözümler. Bunu esas almadan işe koyulanların, dar çıkar hesaplarına tutsak olduklarına, oportünizmin ve komplocuğun batağına girdiklerine, hem dünya hem de Türkiye işçi sınıfı hareketi tarihinde sayısız örneklerle rastlanmıştır, rastlanmaya devam edilmektedir. İlerici sendikal hareket açısından başbela sayılan oportünizmin ve komplocuğun ise bu en somut biçimi, tasfiyeciliktir.

Ancak DİSK'in Mayıs 1975'de yapılan 5. Genel Kurulu'ndan bu yana hızlandırılarak sürdürülen tasfiyeciliğin bugün ulaştırıldığı son noktayı ele alırken, bugünü dünden kopartmadan sorunu irdelemek gerekir. Aksi halde, nedenleri ve özü gözden kaçırır, sonuçları gelişmelerin doğrultusundan koparark değerlendiririz. Bu da, uzun süredir operasyon için DİSK'i masaya yatıran büyük sermaye ile ona doğrudan veya dolaylı olarak alet olanların ekmeğine yağ sürmekten öte bir işlev görmez. Bu nedenle, ilk önce şu tesbiti hemen yapmak gerekmektedir: İlerici sendikal hareket içerisinde başlatılıp tırmandırılan tasfiyeciliğin ulaştırıldığı bugünkü nihai noktanın sorumlusu, sadece DİSK'in bugünkü yönetimi değildir. Tasfiyeciliği başlatan, geliştiren ve bugüne ulaştıranlar, bir bütün olarak DİSK'in dün ve bugünkü üst yöneticilerinin bütünüdür.

TİP'nin ilerici sendikal harekete bakış açısı ve TİP'lilerin sendikal hareketteki çalışma anlayışı, Parti'nin kurulduğu günden itibaren, DİSK'in eski mücadeleci karakterine, saygınlığına ve tutarlı mücadele rayına oturtulması için sahip olduğu potansiyeli hızla güce dönüştürebilecek bir alternatifi beraberinde getirdi. Bunu önlemeye CHP'nin o günkü etkinliliği ve popülaritesi de yeterli olamıyordu. Başka bir yol arandı ve bulundu. Kemal Türkler, CHP'nin etkinliğini ve popülaritesini şemsiye yaparak, bu şemsiyenin altına bilimsel sosyalist olma iddiasında olan oportünist ve komplocu bir ekibi bulup önünde yürütmekte gecikmedi. Böylece, TİP'in ilerici sendikal hareket içersindeki etkinlik ve gücünü kırmak amacıyla en hafif deyimi ile pervasızlığa varan, yöntemleri açıkça kullanarak tasfiyeciliği tırmandırdılar. Kısacası politik görüşü ne olursa olsun herkesin eşit haklarla üye olmalarını öngören ilke, işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisinin üyeleri, sırf TİP üyeleri oldukları için bir kısmı sendikalarıyla birlikte, diğer bir bölümü de tek tek DİSK'ten uzaklaştırılarak ayaklar altına alınıyor ve bugüne varan tehlikeli bir yola giriliyordu. DİSK içinde, sadece tek tek TİP üyelerine ya da TİP'lilerin yönetiminde bulunan sendikalara değil, özünde işçi sınıfının bağımsız bilimsel sosyalist hareketinin ilerici sendikal hareket içindeki varlığını hedef alan bir tasfiyecilik geliştirildi. Bu, doğrudan doğruya antikomünist bir tasfiye hareketi niteliğini taşıyordu. Böylece sınıf ve kitle sendikacılığına DİSK içinde mevzi kaybettirmekle kalınmadı; daha da önemlisi, bu tasfiyeci uygulamaların sonucunda "partiye yer yoktur" imajı yaygınlaştırılarak, kazanılabilecek yeni mevzilerin de önüne kalın duvarlar çekilmeye çalışıldı. Böylece de DİSK bir bütün olarak eski konumundan geriye, sağa kaydırılmış oldu.

Bütün bunlara rağmen TİP'in yönlendirdiği sınıf ve kitle sendikacılığı hareketinin DİSK içinde gelişmesinin ve etkinleşmesinin yeniden tek alternatif olma sürecine girmesinin önü alınamadı. İşçi sınıfı hareketinin bütününün çıkarlarını, her türlü hesabın önünde tutarak kararlı ve tutarlı mücadele sürdüren TİP üyeleri ve onların birlikte davrandığı önder üyelerin daha da güçlü ve örgütlü duruma gelmesiyle birlikte, oportünist ve komplocu ekiplerin oyunlarının tek tek bozulmaya başladığı bir sürece girildi. Kaybedilen mevziler yeniden alınmaya başlandı, yeni yeni mevziler almak için de nesnel ve öznel koşullar oluşturuldu.

İşte DİSK'in son tasfiye kararı, böyle bir sürecin başladığı bir zamanda ortaya çıktı. Görüntüsü açısından, DİSK'teki tüm tahribatların herkesçe bilinen sorumluları olan bilimsel sosyalistlik iddiasındaki kimilerinin tasfiyesi şeklinde de olsa, aslında yapılanların amacı yine tasfiyecilikle mücadele ede ede DİSK üyelerinin güvenini sağlayan ve alternatif durumuna gelen sınıf ve kitle sendikacılığı hareketini, bu kez bir başka planda engellemek, gelişmesini durdurmaktır. Artık, işçi sınıfı hareketinin gelişmesinin, bilimsel sosyalistlik iddiasıyla ortaya çıkanlar aracılığıyla bile önlenemiyeceği açıkça görülmüştür.

Ancak son tasfiye kararının nedeni yalnızca bu değildir. Bunun yanında DİSK yönetimi geçmişte bilimsel sosyalistlik iddiaları arkasına sığınarak kendisine tasfiyecilikte ortak olanların bu iddialarına bile tahammül edemeyeceği noktaya artık gelmiştir. Bilimsel sosyalist olma iddiası ile ortaya çıkıp, DİSK' teki tahribatları açıkça bilindiği için, bu durum, sözkonusu karara uygun bir zemin teşkil etmiştir. DİSK içerisindeki TİP üyelerine yönelik tasfiyeciliğin temelinde antikomünizm, sosyalizm düşmanlığı vardı. Ama antikomünizm, sosyalizm düşmanlığı, öylesine bir kini içerir ki, kendisiyle sosyalistlik iddiası ile ortaklık edenlere bile tahammül edemez. Bu yanıyla da, son tasfiye kararı yine politik bir nedene dayanmakta, böylece de bilimsel sosyalist olma iddiası ile ortaya çıkanların tutarsız kişiliklerinde, açıkça antikomünizm yapılmaktadır. Özetle, başından beri antikomünist karakter taşıyan tasfiyecilik, bügün de aynı karakterle işçi sınıfı hareketimizin karşısına çıkmaktadır.

DİSK üst yönetiminin almış olduğu son tasfiye kararı, gerçekten daha sonrası olmayan bir noktadır. Bundan sonra, işçi sınıfı hareketinin bütünlüğünün çıkarlarını gözardı ederek, ona rağmen atılacak her adım, tahmin edilebilecekten daha çok tahribatlara yol açacaktır. Ve bu tahribatlar, doğrudan doğruya DİSK'i örgütsel bir boşluğa itecektir. Sontasfiye kararıyla beliren tehlike büyüktür ama, bu tehlikeyi etkisizleştirmenin koşulları da dün ile kıyaslanmayacak kadar güçlüdür.

İlerici sendikal hareketin güçlenmesinden, etkinleşmesinden ve kendisini sürekli kemiren hastalıklardan tezeiden kurtulmasından yana olanlar, "oh oldu", "yaptıklarının cezasını buldular" diyerek, yeni operasyon düzenleyicilerinin ekmeğine elbette yağ sürecek değillerdir. Gelişmelerin özünü yakalamak, bugün her zaman olduğundan daha önemlidir. Özü yakalayabilmek de ancak doğru tesbit yapmakla mümkündür. Doğru tesbit yapılabilirse ve buna uygun yapılabilecekler netleştirilebilirse, ancak o zaman dün her türlü oyunu oynayan, ya da oyuna figüran olanların, bugün aynı şeyleri yapabilmelerinin önü alınabilir.

DİSK'in son tasfiyeci kararı ile gelinen durumda ortaya çıkan örgütsel boşluk, başka alanlarda olduğu gibi, bu alanda da örgütle kitlesi arasındaki boşluktur. Bu tesbit son derece önemlidir. Aksi halde, dün TÖB-DER'in içerisine sokulduğu derin bunalımdan çıkış yolu aranmak yerine, yeni TÖB-DER oluşturmaya çalışan komplocu anlayış, şimdi DİSK yerine başka bir DİSK arayışı içerisine girebilir. Böylesi bir arayışın zeminini kurutmak için bugün gelinen durumun açıkça bilinmesi, bilmekten öte bu değerlendirmeye uygun bir tutarlılığın içerisinde olunması gerekir. Bunu sağlayacak olanlar da, elbette tasfiyeci olanlar değillerdir. Tasfiyeciliği sağlamaları beklenemez.

Diğer önemli bir nokta da, işçi sınıfı ilerici sendikal hareketinin bütününün çıkarlarını en yüksekte tutmak, dar politik hesap ve planları geride bırakmaktır. Bugüne kadar her türden tasfiyeciliğe karşı çıkanlar son tasfiyecilik kararına karşı da kararlılıkla çıkacaklardır ve çıkmışlardır da. Ancak bu karşı çıkmanın ölçütü, miheng taşı ancak yine hareketin bütününe zarar vermeden gerçekleşmesi ile anlam kazanabilir, sonuca gidebilir. Bu da, tasfiyeciliğe karşı çıkılırken her türlü komplocu ve oportünist yönelişi de, ortaya çıktıkça, önlemekle sağlanabilir. Başka bir deyişle, bugünkü verili koşullarda DİSK içerisindekalmanın, işçi sınıfı hareketimizin çıkarlarının bütünü açısından gerekli ve zorunlu olduğu tesbiti, ancak buna inanmakla ve bu inanç doğrultusunda kararlı ve tutarlı mücadele etmekle ciddilik kazanabilir. Bunu gerçekleştirebilme ise, kitlelerden uzaklaşıp kopma sürecinde olan DİSK örgütünü güçlendirmek, onu zaafa uğratan etkilerden arındırmakla mümkündür. İşçi sınıfı hareketinin bütününün çıkarlarını dün olduğu gibi, bugün de en yüksekte tutarak mücadele edenler, elbette mümkünü, gerçek duruma getireceklerdir.

DİSK'in tasfiyeci kararına rağmen, DİSK üyesi olmakta devam etmek, tutarlı, geçerli bir politikayı sürdürmenin yanında, aynı zamanda DİSK'in zedelenmiş olmakla birlikte örgütsel işleyişini, disiplinini ve imajını tahrip etmeden yürütülecek bir mücadele ile sağlanabilir. Böylesine zor, tutarlı ve kararlı bir çalışma yerine, bir başka uca savrularak, işi yalnızca "hainlik" suçlamasıyla yetinerek slogan yarışı düzeyinde tutarak "biz DİSK üyesiyiz" dememin hicbir ciddiyeti olamaz. Dolayısıyla böyle bir tutum dün bulunulan uçtan, bugün bir başka uca savrulmak anlamına gelir. Yani, böyle bir tavır, onları, eleştiri adına kendi yaptıklarını inkara götürmekten öte bir yere varamaz. Bu da, biçimi farklı olmakla birlikte oportünizm ve komplocuuktan başka birşey değildir.

İşçi sınıfı bilimsel sosyalist hareketi adına yola çıkanlar, işçi sınıfına hesabını veremeyecekleri hiçbir işe girişmemek durumunda ve mecburiyetindedirler. Sadece kendilerinin bildiklerini zannettikleri işlerin, daha sonra ortaya çıkmaları karşısında hesap veremeyeceklerin yolu üzerindeki tek çukur, oportunizm ve komploculuktur. Dün bu çukura girenlerin, bir başka uçta gözükse de aynı çukura bugün de adım atabileceklerinin ciddi belirtileri görülmektedir.

İlerici sendikal hareketimizin belkemiği olan şanlı mücadele geleneğine sahip metal işkolunun en güçlü sendikasını, DİSK'ten uzaklaştırmak, işçi sınıfımızın bütününün çıkarlarına en büyük darbeyi vurmak demektir. Hiçbir gerekçe, DİSK Yönetiminin bu davranışına haklılık kazandıramayacaktır. İlerici, demokrat, sosyalist işçi önderleri ve sendika yöneticileri, sözkonusu tasfiye kararının önünde aşılmaz duvar olmak görev ve sorumluluğuyla karşı karşıyadırlar. Bu duvar, ancak gereken temel taşlarını sağlamak ve bunları bilinçle örmekle gerçekleşebilir. Bu da, DİSK'in son tasfiyeci kararından derhal vazgeçerek, kararın geri alınması; DİSK üyesi tüm sendikaların ortak demokratik tüzüklere kavuşturularak bunun üyelik için zorunlu sayılması, ancak bunun için uygun bir zaman süresi tanınması; ve kısa sürede DİSK'in olağanüstü kongresinin toplanarak, gerçekten temsil gücü olanların seçimine olanak verilmesi şeklinde somutlanabilir.

DİSK yönetiminin son tasfiyeci kararıyla, ilerici sendikal hareket tehlikeli bir dönemece gelmiştir ama, dönemecin diğer yanı aydınlıktır. DİSK üyesi ilerici, demokrat, sosyalist işçi liderleriyle, sendika yöneticisi üyeler, ilerici sendikal hareketimizin birliğini koruyacakları gibi, bir daha karanlığa geçit verilmeyecek şekilde bu hareketi aydınlığın engin düzlüğüne çıkartacaklardır. Bundan hickimsenin kuşkusu olmamalıdır.

Büyük sermayeden destek yarışı

Demirel işadamlarıyla

Ecevit hükümetinin temel sınıfsal tercihini emperyalizmden ve işbirlikçisi tekelci büyük sermayeden yana yaptığı, açıklanması geçen hafta tamamlanan ekonomik önlemler paketiyle en açık biçimde somutlandı. Ekonomik önlemlerin temel özelliği, büyük sermayenin çıkarlarını iç ekonomik kaynakları zorlayarak, bu amaçla da işçi ve emekçi kitlelerin sırtına çok daha ağır bir yükü yükleyerek korumaya yönelik olmasıydı. Ne var ki önlemler paketi aynı zamanda, yalnızca ivedi ve açık bir devalüasyon dışında, IMF reçetesinin de benimsenmesi niteliğindeydi.

Tekelci sermayenin en güvenilir sözcüleri ekonomik önlemlerin bu niteliğinin bütünüyle farkındaydılar. Tercüman'ın Rapor yazarı Güneri Cıvaoğlu, önceki Pazar günü sütununda şöyle yazıyordu:

"Senaryo basittir. IMF ve OECD'nin istekleri ve telkinleri doğrultusunda tedbirler demeti hazırlanarak uygulamaya konulacak, daha sonra IMF uzmanları güya kendiliklerinden Türkiye'ye geleceklerdir. Ve bir bakacaklardır ki, Türkiye sağlıklı bir ekonomik bünyeye kavuşmak için bütün tedbirleri almış, en acı ilaçları yutmuştur. O zaman IMF yeşil ışığı yakacaktır."

Orhan Alp: Sermayenin başbayii

ORHAN ALP: BÜYÜK SERMAYENİN BAŞBAYİİ

Ekonomik önlemler üzerinde hükümet tarafından yapılan çalışmalar, kamuoyunun hükümetteki kimi bakanları çok daha yakından tanımasına olanak sağladı. Bunlardan biri Sanayi ve Teknoloji Bakanı Orhan Alp idi. Ecevit hükümetinin kuruluşu için AP'den bağımsızlığa transfer edilen Alp, büyük sermayeye olan "kumar borcu"nu fazlasıyla ödemek üzere hükümetteki işlevini bütün açıklığıyla ortaya koyuyordu. Orhan Alp, özellikle demir çelik ile çimento fiyatlarının yeniden belirlenmesi sırasında, zammın daha düşük tutulmasını isteyen DPT'ye karşı kahramanca çarpışarak galip geldi.

Orhan Alp'in büyük sermayenin hükümet içindeki "başbayiliği" işlevi daha Dördüncü Plan Bakanlar Kurulu'na geldiği sırada kendisini göstermişti. Alp, teşvik tedbirlerinin dağıtımında Sanayi Bakanlığı'nın onayı yanında DPT'nin de onayının alınmasına karşı çıkmış ve yine galip gelmişti.

Hiç kuşkusuz Ecevit hükümetini büyük, tekelci sermayenin doğrultusuna sokan sadece Alp niteliğindeki birkaç bakan değildi. Tam tersine Alp'leri hükümet üzerinde böylesi etkin konuma getiren, CHP yönetiminin açıkça büyük sermayeden yana bir tercih yapmış olmasıydı.

FAŞİST GÜÇLER İŞARET İSTİYOR

Ne var ki bütün bunlar, gerici, faşist güçlerin Ecevit hükümetinin karşısında gitgide daha ısrarlı bir iktidar alternatifi olarak çıkma çabalarına son verdirmemişti. Milliyetçi Cephe partileri, emperyalizmin ve büyük sermayenin dayattığı politikayı bugünkü CHP hükümetinden çok daha etkin bir biçimde uygulama iddiasıyla toparlanma ve iktidara hazırlanma çalışmalarını sürdürüyorlardı.

Önceki Cumartesi günü Demirel'in hükümete karşılık olarak İstanbul'da Intercontinental otelinde işadamlarıyla düzenlediği toplantı, gerici, faşist güçlerin Ecevit hükümetini devirme konusunda büyük sermayenin işaretini alma çabalarının bir göstergesiydi. Öncelikle büyük ticaret sermayesinin temsilcilerinin katılımıyla dikkati çeken toplantı ertesinde gerici basın tarafından yayılmaya çalışılan hava, böyle bir işaretin eli kulağında olduğu yönündeydi. Şu aşamada pek gerçekçi olmayan bu değerlendirmenin egemen kılınması yolunda en çok çaba harcayanlardan birinin de, sosyal demokrasi sempatizanlığından AP'nin akıl hocalığına transfer olarak Tercüman'da yerini bulan tekelcilerden Ertuğrul Soysal geliyordu.

Demirel'in Ecevit hükümetine son darbeyi vurmak üzere büyük sermayeden işaret alabilmek için başlattığı kampanyanın, Türkiye için bir "Pinochet
recek kadar ileri gitmesi, geçtiğimiz hafta kamuoyunda pekçok kulis söylentilerine neden oldu. Ancak Türkiye-Şili benzetmesinin bir "gaf" sonucunda Demirel'in ağzından kaçmış olmadığına kuşku yoktu.

PİNOCHET'DEN SONRA ENVER SEDAT

Geçtiğimiz hafta politika kulisleri bir başka benzetmeye daha tanık oldular. Türkiye, bu kez de Mısır'a teşbih ediliyordu. Teşbihe göre, Türkiye'ye IMF yeşil ışığı bir türlü yakılmazken, İsrail'le anlaşması üzerine Mısır'a verilen 4 milyar dolar kredi için IMF ışığının aranmamasının bir kerameti olmalıydı. Daha açık söylenirse Türkiye, ekonomik nedenlerden çok bazı "politik" engellerden dolayı kredi bulamıyordu. Oysa Mısır'da Sedat yönetimi İsrail'in koynuna girerek böylesi bir "politik" engeli aşmış ve kredi yağmuruna tutulmamış mıydı?

O halde Türkiye'ye dönük kredi musluklarının ağzındaki "politik" engeller de sökülmeli, örneğin Kıbrıs'ta ABD'nin önereceği bir plan paşa paşa uygulanmalıydı.

Bu yeni benzetme, gerçekte Ecevit hükümetini bekleyen yeni emperyalizme bağımlılık planlarını da sergiliyordu. Emperyalist güçlerle iyi geçinme adına onlara teslim olma yolunu seçen CHP hükümeti, büyük sermayeden aldığı politik krediyi ödeyebilmek için şimdi yeni dayatmalar karşısında çok daha zayıf bir konumda bulunuyordu. Bu durumda Türkiye'nin tüm ilerici, demokrat, yurtsever güçlerine düşen görev, emekçi halka verdiği vaatlerle hükümet olanların teslimiyetçiliğinin karşısına, işçi ve emekçi kitlelerin örgütlü gücüne dayanan bir kararlılıkla çıkabilmek, emperyalizme ve faşizme karşı mücadelenin saflarını daha da sıklaştırmaktır.

MENEMEN'DE GÖZALTINA ALINAN TİP İLÇE SEKRETERİ İLE İKİ PARTİLİYE İŞKENCE YAPILDI

AP Genel Başkanı Süleyman Demirel'in "Ege gezisi" birçok yerde faşistlere terör eylemleri için fırsat yarattı. Menemen'de Demirel'in Demirel'in gelişiyle ilgili olarak yapılan afişleme, polis komiserleri, emniyet amiri, belediye başkanı ve kaymakam nezaretinde yapıldı.

Aynı çevreler Türkiye İşçi Partisi'ni hedef seçtiler. TİP Menemen ilçe lokali polis tarafından aranmak istendi. Aramaya karşı çıkan TİP İlçe Sekreteri coplanarak iki partiliyle birlikte gözaltına alındı. Bunun üzerine TİP İzmir İl Sekreteri Turgut Güngör İçişleri Bakanına çektiği telgrafta, Menemen'de İlçe Sekreteri ile birlikte iki partilinin gözaltına alındığını, polis tarafından, 10 gün rapor alacak biçimde işkence gördüklerini bildirdi ve sorumlulardan hesap sorulmasını istedi. TİP İl Merkezi'nin yayınladığı basın bildirisi ve halka dağıtılan bildirilerde de, olayın sorumlularının AP'liler ve korudukları faşistler oldukları belirtildi ve "Bu olayın da üzerine kül atılmasına izin vermeyeceğiz. Demokratik hak ve özgürlüklerden bir adım bile geri düşmeyeceğiz" denildi.

gündemin başında

Yine eylem birliği

Yürüyüş bu sayısıyla da "Gündemin Başında" başlığıyla yeni bir haftalık yorum köşesini okuyucularına sunuyor. "Gündemin Başında" köşesinin ilk yazısında ülkemizde demokratik güçlerin gündemin başından uzun süredir ayrılmayan göreve yeniden işaret etmek istiyoruz: Antifaşist ve antiemperyalist mücadelede en geniş güçlerin iş ve eylem birliğini sağlamak.

Ecevit hükümetinin kurulmasından bu yana geçen 15 aylık dönem, bu değişmez görevin yerine getirilmesi konusunda demokratik güçlerin bütünü bakımından hiç de başarılı bir sınav dönemi olmamıştır. Oysa bu 15 ay boyunca ülkemizde faşizm tehdidi gerilemek şöyle dursun, sürekli yeni boyutlar kazanarak varlığını sürdürmüştür. Faşist güçlerin örgütlenmesi, ta 12 Mart döneminden beri geliştirilen, resmi iktidarın yanında ayrı bir iktidar odağı yaratma sürecinde önemli adımlar atmıştır. Bu durum, emperyalizme ve iç gericiliğe, faşist bir iktidar biçimi tehdidini, Türkiye'de işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin mücadelesinin karşısında sürekli olarak tutma gücünü kazandırmıştır.

On beş aylık Ecevit hükümeti döneminin başlıca özelliklerinden biri, faşizm tehlikesine karşı mücadelenin, emperyalizm ve işbirlikçisibüyük, tekelci burjuvazi ile büyük toprak sahiplerinin egemenliğini de hedef alan içeriğinin daha da önem kazanması olmuştur. Ekonomik bunalımın derinleşmesi ile gerici, faşist güçlerin toparlanarak iktidar kapısını zorlaması arasındaki ilişki artık bütün açıklığıyla ortaya çıkmıştır. Faşist güçler, işbirlikçi büyük, tekelci sermayenin ekonomik bunalımdan işçi ve emekçi kitlelerin sömürüsünü daha da yoğunlaştırma yoluyla çıkma çabasını kendi arkalarına alarak iktidarı ele geçirmeye çalışmaktadır.

AP Genel Başkanı Demirel'in hükümetin işveren temsilcileriyle yaptığı toplantıdan hemen sonra İstanbul'da işadamlarıyla, özellikle büyük tüccarların katıldığı bir toplantı düzenlemesinin ertesinde, gerici basın organlarında, faşist güçlere artık tam iktidar yolunu döşemesi için büyük sermayeye çağrı kampanyasının başlatılması bir rastlantı değildir. Aynı günlerde Demirel'in "Bir Pinochet aranıyor" türünden ilanlar çıkarması da herhalde sürç-ü lisanla açıklanamaz.

Bütün bu gelişmeler, Türkiye'de faşizme karşı olan tüm güçlerin iş ve eylem birliğinin, aynı zamanda emperyalizmin ve işbirlikçisi büyük tekelci sermayenin egemenliğini sınırlamayı ve giderek etkisiz kılmayı hedef alan bir platform üzerinde yükseltilmesi zorunluluğunu her geçen gün biraz daha öne çıkarmaktadır.

Demokratik güçlerin tümünün önünde böylesi yaşamsal görevler dururken, bu güçlerin iş ve eylem birliğini yokuşa süren, hatta bilinçli ya da bilinçsiz olarak baltalayan tutumlardan bugün de geri dönülmüş değildir. Şu ya da bu kesimin kısa vadeli, dar çıkarlarını antifaşist mücadelenin genel çıkarlarının üstünde tutan, iş ve eylem birliğine şu ya da bu kesime kâr sağlayacak bir meta gözüyle bakan eğilimler, Milliyetçi Cephe'nin iktidardan düşürülmesinin demokratik kazanımları sağlamlaştırma yolunda bir mevzi haline getirilmesini önlemiştir.

Demokratik güçlerin iş ve eylem birliği zorunluluğunu kavrayamayan, daha doğrusu sindiremeyen çevrelerin izlediği yol, herşeyden önce işçi ve emekçi kitlelerin örgütlü mücadeleye olan güvencini sarsarak faşizmin tertiplerine zemin hazırlamaktadır. 20 Mart 1978 Faşizme İhtar Eylemi'nden bugüne kadar geçen bir yıl boyunca kitlesel antifaşist mücadelenin yaygınlaştırılması doğrultusunda alınan yol hiç de tatmin edici değilse, bunun sorumluluğu, dar grupçu ve faydacı eğilimlere aittir. DİSK üst yönetiminin, ilerici sendikal harekette tasfiyeciliğin yeni bir çığrını açmaya yönelik son uygulamaları, işçi ve emekçi kitlelerin örgütlerinin bunalıma sokulması yolunda çok ciddi bir tehlikeyi vurgulamaktadır.

Gün, demokrasi saflarının, özellikle de işçi sınıfının tümünün çıkarlarını en üstte tutan bir anlayışın, kendisine demokrat diyen her kişi ve kuruluş tarafından hayata geçirilmesi günüdür.

Evet!

Gündemin başında, yine eylem birliği!

DİSK'in 4 yılı

İlerici sendikal harekette tasfiyecilik ağı

Türkiye İşçi Partisi Başkanlık Kurulu:

"DİSK'DEN İHRAÇ KARARLARI ORTADAN KALDIRILMALI, TEK TİP TÜZÜĞÜN KABULÜ DİSK ÜYELİĞİNİN BAĞLAYICI KOŞULU HALİNE GETİRİLMELİDİR"

İlerici sendikal hareketin durumunu değerlendiren Türkiye İşçi Partisi Başkanlık Kurulu, DİSK'te yer alan son gelişmelere ilişkin olarak bir bildirinin yayınlanmasına karar verdi. 24 Mart günü yayınlanan bildiri şöyleydi:

"Bazı sendikaların ve sendika yöneticilerinin geçici veya kesin olarak DİSK üyeliğinden çıkarılmaları ilerici sendikal hareketin yıllar önce içine itildiği bunalımın yeni bir sonucudur.

"1971 sonrasında DİSK'in sosyal demokrasiye saptırılması yolundaki girişimlerin sonucu derin bir bunalıma itilmesinde şimdi DİSK üyeliğinden uzaklaştırılanların en önde rolleri olduğu hatırlardadır. Gerçekten de 1971 sonrasında DİSK üst yönetimini oluşturan Genel Başkan ve bir kısım yöneticilerin hareketi sınıf ekseninden uzaklaştırıp sosyal demokrasiye saptırma girişimleri 1975'de yapılan beşinci genel kurulda tırmandırılmış ve partimiz üyesi veya yanlısı yöneticiler her türlü sahteciliğin de uygulandığı bir ortamda DİSK yönetiminden uzaklaştırılmışlardı. Daha sonra, bununla da yetinilmeyip, Partimiz üyelerinin yönetimlerinde olduğu sendikaların eritilmeleri, bu sendikaların yılların oportünistlerine ve sendikal hareket içindeki durumları karanlık olanlara peşkeş çekilmesi, bunun başarılamadığı hallerde de DİSK dışına çıkarılmaları, Partimiz üyesi işçilerin işverenle anlaşarak işlerine son verilmesi bunların hepsi; şimdi DİSK üyeliğinden çıkarılanların ve onları çıkaranların el birliği ile gerçekleştirildi.

"Büyük burjuvazinin DİSK üzerindeki planları ile çakışan ve nesnel olarak büyük burjuvazinin işine yarıyan bu operasyonlar şimdi kendi mantığı içinde tasfiyecilerin tasfiye edilmesi noktasına varmıştır. Son ihraçlar bunun kanıtlarıdır.

"Bununla beraber, Partimiz, son ihraçların, ihraçlara gerekçe yapılan davranışlar ile hareketi yeni zaaflarla ve tehlikelerle karşıkarşıya bırakacak nitelikte olduğu görüşündedir.

"Belirtmek gerekir ki, ilerici sendikal hareketi güçlendirmenin ve geliştirmenin yolu, yeni tasfiyeleri gündeme getirme değil, DİSK'i ve bağlı sendikaları demokratik bir işleyişe kavuşturmaktan geçmektedir.

"İlerici sendikal hareketin birliğini sağlamayı ve bunu korumayı devamlı gözeten ve buna dayanan bir politikanın ısrarlı, kararlı savunucusu olan Partimiz, DİSK'in 1971'den bu yana içine düşürüldüğü durumdan kurtarılması ve hareketin sınıf eksenine oturtulması için;

"1-1975'den sonra politik görüşleri nedeni ile DİSK veya DİSK'e bağlı sendika üyeliğinden çıkarılanlar hakkındaki ihraç kararlarının - bu arada son ihraç kararlarının - ortadan kaldırılmasını,

"2-DİSK'in ve bağlı sendikalarının demokratik bir işleyişe kavuşturulmasını sağlıyacak demokratik tek tip tüzüğün kabulünü DİSK üyeliğinin bağlayıcı koşulu haline getirilmesini,

"3-Sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelerine gerçekten bağlı, emperyalizme ve faşizme karşı mücadelenin gereklerine uygun bir politikayı yürütebilecek bir yönetimin oluşturulmasını gerekli görmektedir.

"Türkiye İşçi Partisi, işçi sınıfının ekonomik mücadelesini, burjuvazinin çıkarları ile barıştırmayı öngören sınıf uzlaşmacılığına karşı, etkin mücadeleyi bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da sürdürecektir.

"Türkiye İşçi Partisi, farklı politik ve ideolojik tutumlara sahip görünseler de ilerici sendikal hareketi sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelerinden uzaklaştıran özünde anarko-sendikalist eğilimler taşıyan ve böylece hareketi burjuvazinin bazı kesimlerinin yedeğinde tutma sonucunu doğuran anlayışlara karşı etkin mücadeleyi bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da sürdürecektir."

Öte yandan TİP İstanbul İl örgütü de DİSK Onur Kurulu'nun kararının hemen ardından yaptığı açıklamada, DİSK içindeki çatlakların patronlardan, halk düşmanı faşistler ve maoculardan başkasını sevindirmeyeceğini belirterek şöyle dendi:

"İhraç edilen sendikalar ve yöneticilerinin yanlışlıkları elbette onaylanamaz. Ancak, DİSK aldığı bu kararla hataları düzeltme yerini, tasfiyeciliğe bir yenisini ekleyerek, örgütsel bunalımdan, DİSK'in parçalanmasından medet umanlara önemli bir malzeme sağlamıştır.

"DİSK'i kuran, ilkelerini hayata geçirmek için tüm engellere rağmen yılmadan mücadele eden ilerici, devrimci, bilimsel sosyalist işçiler işçi sınıfının ilerici sendikal örgütü DİSK'in parçalanmasına giden yolları tıkamasını bilecektir."

●

DİSK Onur Kurulu'nun 15 Mart 1979 tarihli kararıyla Türkiye Maden-İş, Bank-Sen, Bay-sen ve Yeraltı Maden-İş Sendikaları DİSK üyeliğinden 1 yıl için geçici olarak ihraç edildi. Aynı kararla T.Maden-İş Yürütme Kurulu üyeleri Murat Tokmak, Kemal Daysal, Halit Erdem ve Mehmet Ertürk, Bank-Sen Yürütme Kurulu üyeleri Yücel Çubukçu ile Turhan Ata kesin olarak ve sözü edilen sendikaların bir kısım yöneticileri de geçici olarak DİSK üyeliğinden çıkarıldılar.

Bu son gelişmeleri DİSK içinde son 4 yıldan beri süren gelişmelerle birlikte ele almak gerekir. İşçi sınıfımızın ilerici sendikal hareketinde "tasfiyecilik ağı" örüldü. Bu ağın örülmesinde, ilerici sendikal hareketin örgütü DİSK'i ilkelerinden saptırarak burjuvazinin bir kanadının yedeğine, sosyal demokrasinin peşine takma girişimleriyle birlikte başlandı. DİSK'in 5. Genel Kurulu'nun yapıldığı 1975 Mayıs'ından bu yana sistemli bir biçimde geliştirilen tasfiyecilik, en başta bilimsel sosyalistlerin, TİP'lilerin yönetiminde bulunduğu sendikalara, DİSK'in bilinçli, öncü militanlarına yöneliyordu. Böylece DİSK'in, onun ilkelerini var eden ve ayakta tutan işçi sınıfı tabanından koparılarak burjuvaziyle sınıf uzlaşmacılığı çizgisine çekilebileceği tasarlanıyordu.

DİSK içinde geliştirilmeye çalışılan bu tasfiyecilik akımına ve uygulamalarına karşı en kararlı ve uzlaşmaz tutumu, işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist politik hareketi aldı. DİSK içindeki Türkiye İşçi Partililer, DİSK üst yönetiminin tasfiyeci operasyonlarına karşı kendi örgüt birimlerinde ısrarlı bir mücadele sürdürürken; Türkiye İşçi Partisi ve O'nun tüm örgütleri de işçi sınıfını ve tüm demokratikgüçleri DİSK'i bekleyen tehlikelere karşı uyarmak, sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelerini ilerici sendikal harekete egemen kılmak için üzerine düşen sorumluluğu uzlaşmaz bir biçimde yerine getiriyordu.

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran, 27 Nisan 1976'da Yürüyüş'te yayınlanan yazısında DİSK'teki gelişmelere değinerek şöyle diyordu: "DİSK'in üst yönetiminin örgüt yapısını gittikçe CHP'lileştirmeye yönelmesi, sosyalist sendikaları örgütten dışarı atma girişimleri de önemli bir anlam kazanmaktadır. Böylece DİSK de burjuvazinin istediği hizaya çekilmeye çalışılmaktadır. DİSK'in üye sendika sayısının artması,işçi tabanının genişlemesi, DİSK'in ilerici, devrimci niteliğini zedelememesi, daha geri çizgilere çekmemesi şartıyla olumlu karşılanacak, desteklenecek bir gelişmedir. Amaç her ne pahasına ve her ne biçimde olursa olsun işçi sınıfının sendikal birliğini sağlamak değildir. Türkiye İşçi Partililer, DİSK'in ilerici niteliğine halel vermeden, bu niteliği daha da gliştirerek, işçilerin DİSK'in çatısı altında toplanmaları çabası içindedirler."

Türkiye İşçi Partisi, DİSK'i CHP'lileştirme, sosyal demokrasinin yedeğine çekme girişimlerinin, aynı zamanda keskin bir sosyalistlik "sis perdesi" arkasında, DİSK'in işçi sınıfı kitleleri üzerindeki imajını koruyarak sürdürmesi çabasına dikkat çekiyordu. TİP Genel Başkanı 9-10 Ekim 1976 tarihinde toplanan 3. İl Temsilcileri Toplantısı'ndaki konuşmasında, *"Kendilerini sosyalizmin yeddi emini bilip CHP'nin solunda yasal bir partiye, TİP'e gerek görmeyenlerin, görmemekten öte karşı çıkanların bu noktada devreye girdiklerini"* böylece TİP'lilere yönelik tasfiyeler için *"ruhsat verildiğini"* vurguluyordu.

Bir yandan Kimya-İş, Turizm-İş, Sosyal-İş gibi TİP'lilerin yönetiminde bulunan sendikalara ve özellikle Maden-İş içindeki TİP üyelerine karşı tasfiyeci uygulamalar sürdürülürken; diğer yandan da sosyal demokrat eğilimli yönetcilerin başında bulunduğu Genel-İş gibi sendikaların DİSK içindeki ağırlığını artıran tüzük değişikliklerine hız veriliyordu. TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın 9 Kasım 1976'da İzmir'de şunları söylüyordu: "Uzun sözler, yanıtlar gereksiz. Şu veya bu nedenle bunu bir 'sis perdesi' arkasında gizleme aracı olarak görev görme durumunda bulunanlar ise aldanmasınlar. Sıra er geç kendilerine de gelecektir. Görevleri sona erdiğinde kendilerini 'sıkılmış bir limon gibi' kapının eşiğinde bulacaklardır. Bunun ilk işaretleri bugünden görülmeye başlamıştır."

1977 Şubat'ında toplanan TİP 1. Büyük Kongresi de, *"ilerici sendikal hareketi yörüngesinden saptırarak, onun burjuvazinin belli bir kesiminin yedeğine alınması sonucunu doğuracak her türlü akım ve görüşlerle ödünsüz olarak mücadele azmini"* Kongre Kararı olarak teyid ediyordu.

DİSK üst yönetiminde, bilimsel sosyalistlere karşı yürütülen tasfiye hareketini uygulamak üzere birleşen unsurlar arasındaki makyavelist ittifak, TİP'nin çok önceden gösterdiği biçimde, 1977'nin Ekim ayındaki gelişmelerle parçalanmaya başlıyordu. TİP Merkez Yönetim Kurulu 11 Ekim 1977 tarihli bildirisinde, konuya ilişkin şu değerlendirmeyi yapıyordu:

"Özellikle ilerici sendikal hareket içine her türlü sarı sendikacılık yöntemini ve tasfiyeciliği yerleştirmede bir bütün olarak davranan DİSK üst yönetiminde 'ulusal demokratik cephe sorunu'na ilişkin olarak başlayan ve devam eden gelişmeler tasfiyeciliği tırmandırmıştır. İlerici sendikal hareketin ilkelerine bağlı ilerici, sosyalist sendika yöneticisi ve işçileri hedef alan tasfiyecilik, şimdi DİSK'i örgüt olarak tüm varlığını hedef alır duruma gelmiştir.Partimizin DİSK üst yönetimi hakkındaki değerlendirmeleri doğrulanmakta ve yürüttüğü mücadelenin haklılığı şimdi daha geniş çevrelerce kavranmaktadır. DİSK'in örgüt olarak ortadan kaldırılmasına yol açacak gelişmeler mutlaka önlenmeli, bilinçli DİSK üyesi işçiler örgütlerine sahip çıkmak yolunda birleşmelidirler. DİSK'i örgüt olarak kundaklayanların şimdi iki gruba ayrılmış olmaları kimseyi yanıltmamalıdır. DİSK üst yönetimi örgütün bu hale getirilmesinden bir bütün olarak sorumludur."

Keskin sol görünüm arkasında başlatılan operasyonları tasfiyecilerin tasfiyesiyle sonuçlandı ...

DİSK içinde açılan tasfiyecilik çığırının örgütün tüm varlığını hedef alma durumuna geldiğine ilişkin bu değerlendirme, son gelişmelerle birlikte bir kere daha kesin biçimde doğrulanmaktadır. DİSK'in örgüt olarak ortadan kaldırılmasına yol açacak gelişmelerin önlenmesi, bilinçli DİSK üyesi işçilerin örgütlerine sahip çıkmaları, bugün her zamankinden de büyük bir önem kazanmıştır. Bu görev, DİSK içinde sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelerinin egemen kılınması mücadelesini işçi sınıfının bütününün çıkarları açısından gören ilerici, demokrat, bilimsel sosyalist işçiler tarafından mutlaka yerine getirilecektir.

Seçim tasarısını yasalaştırmak için meclis koşusu

Seçim yasalarında yapılacak değişiklikleri kapsayan ve kamuoyunda geniş tepkilere yol açan yasa tasarısının meclislerden geçirilmesi çalışmaları büyük bir hızla ilerliyor.

Altı aya yakın bir süre Partiler arası komisyonda kaldıktan sonra son biçimini alan tasarı bir süre önce Millet Meclisi Anayasa Komisyonu'na verilmişti. CHP milletvekili Muammer Aksoy'un başkanlığındaki Anayasa Komisyonu geçtiğimiz hafta Çarşamba günü çalışmalarını tamamladı. Muammer Aksoy, "yasa tasarısı konusunda siyasal partiler arasında hiçbir anlaşmazlık olmadığı için", tasarının Partilerarası Komisyon'dan geldiği biçimiyle benimsendiğini açıkladı.

Anayasa Komisyonu'ndan sonra yine Millet Meclisi Adalet Komisyonu da Perşembe günü AP milletvekili İsmail Hakkı Köylüoğlu başkanlığında toplanarak bir oturumda yasa tasarısını olduğu gibi benimsedi.

Yasa tasarısının böylesine hızlı bir biçimde meclis organlarından geçirilmesi, bütün burjuva partilerinin elele sarıldığı bu antidemokratik tasarının kısa sürede sonucuna ulaştırılmasına çalışıldığını gösteriyordu. CHP Genel Sekreteri Mustafa Üstündağ'ın bir süre önce gazetecilere yaptığı bir açıklamada, CHP'nin sözkonusu yasa tasarısını bütünüyle benimsemediğini ve konunun Merkez Yönetim Kurulu'nda görüşüleceğini açıklamış olduğu hatırlardaydı. Yasa tasarısının büyük bir süratle ve CHP temsilcilerinin de tam onayıyla Meclis organlarından geçirilmesi, CHP'nin bu konudaki tutarsızlığını bir kere daha sergiledi.

YÜRÜYÜŞ, yeni seçim yasası hazırlıkları konusunda bilim adamlarının, hukukçuların, gazeteci ve yazarların görüşlerine başvurarak düzenlediği soruşturmayı bu sayısında da sürdürüyor.

Doç.Dr.
GENCAY ŞAYLAN

Türkiye'nin siyasal gündeminde giderek ağırlığını artıran anti-demokratik girişimlerden bir tanesinin de Seçim Yasasında yapılması önerilen değişiklikler olduğu söz götürmez. İlk bakışta uygulamada ortaya çıkan bazı teknik sayabileceğimiz sorunları çözmek için önerilmiş gibi gözüken değişikliklerin gerçekte belli bir amaca yöneldiği söylenebilir. Çünkü önerilen değişikliklerin daha kararlı bir yürütme organı sağlamaya ve yasa-yürütme ilişkilerini yeniden düzenlemeye yönelik olmadığı açıktır. Kısaca belirtmek gerekirse bu değişikliklerin temel amacının, parlamentonun bugünkü bileşimini ve yapısını devamlı kılmak olduğu söylenebilir. Bu ise parlamentonun kapitalizmi savunan partilerden oluşması, işçi ve emekçi kesimleri temsil eden, kapitalizme karşıt ideolojisi olan siyasal hareketin de dışta tutulması anlamına gelmektedir. Bu olgu aslında yeni bir şey değildir ve Türk egemen sınıfları geleneksel olarak sosyalist hareketin parlamento içine girmesinden büyük bir ürküntü duymaktadırlar.

Bugün siyasal yaşam ve kurumlarımızın bir işlerliğini koruma sorunu ile karşı karşıya bulunduğu açıktır. Örneğin son 10 yıl içinde 12 hükümetin kurulması ve son 8 yıl içinde sürekli koalisyon hükümetlerinin işbaşında bulunması bu konuda yeterli bir kanıt olabilmektedir. Kuşkusuz siyasal sistem ve kurumlarda ortaya çıkan bu işlerlik sorunu esas olarak burjuvazinin temsilcisi sağcı partilerin sözü edilen kurumlarda tekelci bir biçimde temsil edilmesine bağlanabilir. Durum böyle iken yasada yapılması düşünülen değişikliklerin kurumların işlerliğini yeniden sağlamak yerine durumu muhafaza etmeye yönelmesi düşündürücüdür. Değişikliklerle sosyalist hareketin parlamento dışında tutulmasına çalışılırken siyasal yaşamımızda yok olma durumunda bulunan CGP bile gözetilmeye çalışılmaktadır. Böylece en küçüğünden büyüğüne kadar parlamentoda temsil edilen partiler seçime girebilecek ve bunun için de kamu fonlarından destek alabilecektir.

Ülkede giderek yoğunluğunu artıran anti-demokratik gidişin bir parçası olan Seçim Yasası değişiklikleri konusunda sağın saldırgan ve tutucu partilerinin aldığı tavır doğal karşılanabilir. Ancak her fırsatta demokrasiden ve özgürlükten söz eden CHP'nin bu tür değişikliklere "evet" demesi bazı çevreler için şaşırtıcı olmuştur. Bununla beraber CHP'nin, özellikle, muhalefette iken düzen değişikliği önerileri ile işçi ve emekçilerin oylarını aldığını unutmamak gerekir. Nitekim CHP iktidara gelince uyguladığı politikalar açısından hiç de işçi ve emekçilerin özlemleri doğrultusunda kararlar alamamış ve böylece gerçekte hangi sınıfın partisi olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun doğal sonucu ise çalışan yığınların kendi siyasal örgütlerine dönmesi olacaktır ve bundan dolayı da CHP'nin Seçim Yasası ile ilgili olarak aldığı tavra şaşmamak gerekir.

●

Dr
TOKTAMIŞ ATEŞ

"Son seçim yasası tasarısı büyük partilerin siyasal yaşamımızdaki egemenliklerini sürdürme çabalarının açık bir görüntüsüdür. "Siyasal yaşama istikrar sağlamak" ya da "güçlü yürütme" gibi gerekçeler, aslında çok partili rejimimizin sağlığını bozmak tehlikesini içermektedir. Zira yasal siyasal örgütler içinde temsil olunamayan ve siyasal arenada görünemeyen kimi fikirler siyasal parti dışındaki legal ya da illegal örgütlenmelerin ardına sığınmakta ve bu gelişim genç demokrasimizi tek yönlülüğe itmektedir.

Özellikle Cumhuriyet Halk Partisi "ortanın solu" hareketinin ilk gününden beri hararetle savunduğu pek çok görüşlerinden vazgeçmiş görünmektedir. Bu vazgeçmesini dikkatli gözlerden saklayabilmek amacıyla farklı parti yetkililerinin örneğin bir Tarhan Erdem'le Mustafa Üstündağ'ın dar bölge konusundaki bir biriyle çelişik beyanları ve çabaları aslında gerçekleri saklayamamaktadır...

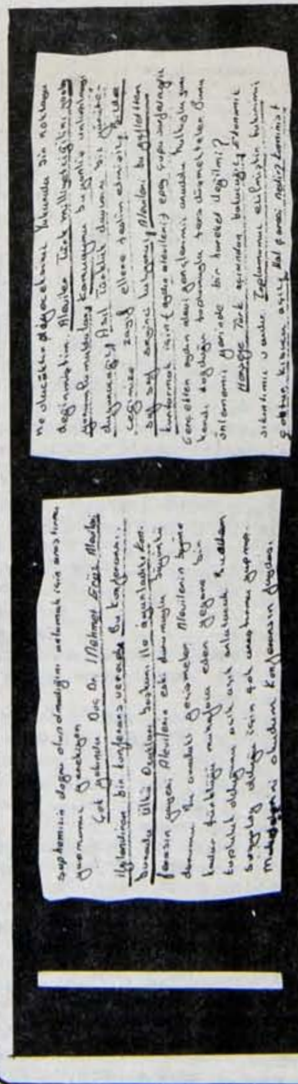
Günümüzdeki seçim yasası getirmiş olduğu "Barajlı D'Hondt" yöntemiyle küçük partilerin yaşamasına ve parlamentoda temsil olunmalarına izin vermemektedir. Ayrıca ön seçim sisteminin sağlıklı esaslara bağlanmamış olması "demokrasinin teminatı" olması gereken siyasal partiler içinde büyük huzursuzluklara yol açmakta ve "ödün verme" işlemi daha ön seçim aşamasındayken tüm çirkinliğiyle ortaya çıkmaktadır.

Gene yürürlükteki seçim yasamızın yurtdışında çalışmakta olan vatandaşlarımıza oy kullanma olanağını vermemesi, ekonomik darboğazı geçmek için gönderecekleri dövizlere çok şiddetle gereksinmemiz olan geniş bir kitleyi siyasal sürecin dışında bırakmaktadır. Bunun yanısıra, seçmen yaşının 18'e indirilmemiş olması zaten fazlasıyla "politize olmuş" bir kitleye yasal sistem yolunu kapatmakta ve bu gençler maceracılığa itilmiş olmaktadır.

Büyük umutlarla beklenen yasa tasarısının hiçbir olumlu gelişmeye yol açmaması aslında günümüz hakim siyasal partilerinin bünyeleri incelendiğinde anlaşılır olmaktadır. Ancak, demokrasinin sağlıklı bir şekilde yaşayabilmesi için, herşeyden önce siyasal partiler arasında görüş farklılıklarının doğuracağı yelpaze, soldan sağa kadar eksiksiz olmalıdır. Tek yönlü bir siyasal düzen peşinde olan kimi "demokrasi havarileri" birgün bu demokrasinin sona erdiğini de görebilirler. Bunun en büyük suçlusu da kendileri olacaktır."

●

Bir ülkücünün mektubu

Faşizmin yeni taktikleri

Amacına ulaşmak için her türlü yöntemi meşru gören ve uygulayan faşist hareketin ikiyüzlü, daha doğrusu yüzsüz bir politika izlediği öteden beri birçok örneğiyle sergilendi.

Faşist hareket Hatay ve civarında Arap asıllı emekçiler içinde yandaş kazanabilmek için dilinden düşürmediği "Türk Milliyetçiliğini" bir kenara bırakıp, azınlık milliyetçiliğine dayanıyor. Aynı yönteme Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da da başvuruyor.

İşçi ve emekçi kitleler içinde yandaş bulabilmek için başından beri sahte "sol" sloganları ileri süren faşist Hareket Partisi'nin Alevilerin "bugüne kadar Türklüğü muhafaza eden yegane topluluk olduğu" konusunda "bilimsel" çalışmalar yaptığı Erzurum'dan Atatürk Üniversitesi öğrencisi ülkücü Selahattin Bul'un Amasya-Suluova Şeker Fabrikasında çalışan bir arkadaşına gönderdiği mektupta ortaya konuluyor:

"Çok yakında Doç. Dr. Mehmet Eröz Alevileri ilgilendiren bir konferans verecek. Bu konferansı buradaki Ülkü Ocakları başkanı ile ayarladık. Konferansın gayesi Alevilerin eski durumuyla bugünkü durumu. Bu aradaki gelişmeler. Alevilerin bugüne kadar Türklüğü muhafaza eden yegane bir topluluk olduğunu açık açık anlatacak. Bu adam sosyolog olduğu için çok araştırma yapmış. Makalelerini okudum. Konferansın faydası ne olacaktır diyeceksiniz. Yukarıda bir noktaya değinmiştim. Aleviler Türk milliyetçiliğini yanlış yorumlamaktalar. Kamuoyuna bu yanlış anlaşılmayı duyuracağız. Asıl Türklük davasını biz yürüteceğimize zayıf ellere teslim etmişiz. Biz de saf saf seyirci kalıyoruz. Alevileri bu gafletten kurtarmak için (aydın alevileri) epey çaba sarfedeceğiz. Gerçekten aydın alevi gençlerimiz Anadolu halkıyla yani kendi doğduğu toplumuyla ters düşmekteler. Bunu önlememiz yerinde bir hareket değil mi?"

Ülkücü Selahattin devam ediyor: "Herşeye Türk açısından bakacağız. Ekonomik sıkıntımız vardır. Toplumumuz ezilmiştir fakirimiz çoktur, kısaca açız. Hal çaresi nedir? Kominist olmakmıdır?"

Ülkücü Selahattin, mektubunda faşist hareketin dinci bezirganlığı ile Alevi inançlarını birleştirmeye de çalışıyor:

"Bugün beni en çok üzen şey biz Alevi gençlerin Türk Milliyetçiliğinin savunduğu ilkeleri yanlış anlamasıdır. Davamızda yan faktör olarak İslamiyetin yer alması bizleri yanlış düşündürmektedir. Bu bakımdan burada bulunan alevi arkadaşlarımı ikna edemiyorum. Daima şüphe içindeler."

Ülkücü Selahattin mektubunun ekinde bu bilimsel bilgileri(!) sağladığı eserlerin bir listesi ile bunların temin edileceği adresi de veriyor.

Alevi-Sünni ayrılığını körükleyerek kitle katliamları düzenleyen faşist hareketin tek bir merkezden yönetildiği de bu ülkücü mektupta belirtiliyor:

"Köyde-kasabada-şehirde teşkilatlarımız bir merkezden idare edilmektedir. Birgün hedef aldığımız noktaya ulaşacağız."

Faşist ideolojinin bulandırdığı kafasıyla mektup boyunca Müslüman, Alevi, Türk Milliyetçisi, aydın, bilim adamı, araştırmacı olan ülkücü Selahattin mektubunu bitirirken de "Atatürkçü" oluyor:

"Herşey Türk için, Türke göre, Türk tarafından
Zafer benimdir diyenlerindir. M.K. Atatürk"

Anayasa mahkemesi için büyük yanılgı

ERŞEN SANSAL

Anayasa Mahkemesi, TCK'nın 142. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı konusundaki İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin itirazını reddetti. Karar henüz yazılı olarak açıklanıp yayınlanmakla birlikte, gerekçe: "biçim yönünden". Kararında, Anayasa Mahkemesi, 142. madde ile ilgili suçlara sıkıyönetim mahkemelerinde bakılması gerektiği, bu nedenle de Ağır Ceza Mahkemesi'nin dosyayı Anayasa Mahkemesi'ne gönderme kararının geçersiz olduğu gerekçesine dayanıyor.

Öncelikle, karardan, Anayasa Mahkemesi'nin, İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin gönderme yetkisini kabul etmediği anlaşılmaktadır. Oysa Anayasa'da olsun, Anayasa Mahkemesi Kuruluş Kanunu'nda olsun; Anayasa'ya aykırılık itirazını Anayasa Mahkemesi'ne gönderme yetkisinin ait olduğu merci, "bir davaya bakmakta olan mahkeme" diye belirtilmektedir. Bu açıklık karşısında, İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin davaya bakan mahkeme niteliğini kabul etmemek, Anayasa Mahkemesi'nin kararında bir "Anayasaya aykırılık" yaratmaktadır.

Bununla bağlantılı olarak ortaya çıkan önemli bir sakınca da, Anayasa Mahkemesi tarafından; asıl davaya İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nce değil, fakat sıkıyönetim mahkemesince bakılması gerektiği hakkında karar verilmiş olduğudur. Bir davaya hangi mahkemede bakılacağının belirlenmesi Anayasa Mahkemesi'nin görevi değildir.

Bilindiği gibi, 26 Aralık 1978 gününde ilan edilen sıkıyönetim, "Anayasanın tanıdığı hür demokratik düzeni, temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik *yaygın şiddet hareketlerinin* kesin belirtilerinin ortaya çıkması" nedenine dayanmaktadır. Buna göre Anayasa Mahkemesi, 142. maddeden açılmış olan davalara, sıkıyönetimin ilanından önce açılmış olan davalara bile- sıkıyönetim mahkemelerinde bakılması gerekeceğini öngörmekle, bu maddenin yukarıdaki tanım içinde bir niteliği bulunduğunu da kabul etmektedir. Yani Anayasa Mahkemesi, 142. madde suçlarını yaygın şiddet hareketi olarak görmüştür. Buna bakılırsa Anayasa Mahkemesi, 142. madde hakkında 40 yıldır yazılıp söylenilenleri, mahkeme kararlarında bile açıkça yazılmış suç niteliğini görmezlikten gelmektedir. Hatta, Anayasa Mahkemesi, 141 ve 142. maddelerin Anayasa'ya aykırılığı hakkında TİP tarafından açılan davada verdiği 1965 tarihli kararına da ters düşmektedir. Eğer davanın esasının incelenmesine girilmiş olsa idi, 142. madde suçlarını yaygın şiddet eylemi niteliğinde gören Anayasa Mahkemesi'nin, Anayasa'ya aykırılık ya da uygunluk ölçüsünü nasıl değerlendirmiş olacağı da merak konusu olmaktadır.

Halen uygulamada, sıkıyönetim mahkemelerinin 142. maddeden açılmış davalara bakmadıkları ve bu davaların asliye ya da ağır ceza mahkemelerince görülüp sonuçlandırıldığı görülmekte ve bilinmektedir. Hatta 12 Mart döneminde bile, 142. maddeye dayanılarak açılmış bir kısım davalara sıkıyönetim mahkemelerinden başka mahkemelerde bakılmıştır. Üstelik bu kararlar o zaman da, şimdi de Yargıtay'dan geçmekte ve 142. madde davalarına asliye ya da ağır ceza mahkemelerinde bakılmış olması, Yargıtay'ca da doğru bulunmaktadır. Bundan başka, Adalet Bakanı Mehmet Can'ın, 141 ve 142. maddelerle ilgili davaların sıkıyönetim mahkemelerine gönderilmemesi hakkındaki açıklaması da hatırlardadır.

Ancak bütün bunlara karşın, Anayasa Mahkemesi, 142. madde suçlarını, yaygın şiddet eylemi saymakta ve sıkıyönetim mahkemelerinin görevi içinde kabul etmektedir. Ayrıca esef vericidir ki, bu kararın temyizi de, itirazı da yoktur.

İlginç bir sorun da şu noktada ortaya çıkmaktadır: İtirazı Anayasa Mahkemesi'ne gönderen İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi' nin kararında öngörüldüğünün aksine, davayı sıkıyönetim mahkemesine göndermeyip kendisi bakmaya devam ederse ne olacaktır? Maddeyi Anayasa' ya aykırı bulduğu konusunda ciddi gerekçelerini belirten bir mahkemenin, yasal yollara gidilme olanaklarının sınırlandırılması, Anayasa'ya aykırılığına kanaat getirdiği konunun karara bağlanmayarak, o maddeyi uygulama zorunda bırakılması, çok olumsuz ve yanlış sonuçlar doğuracaktır. Bunun gibi, İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda dosyayı sıkıyönetim mahkemesine gönderse, fakat sıkıyönetim mahkemesi kendisini görevsiz bulsa gene aynı durum ortaya çıkacaktır.

Anayasa Mahkemesi'nin, kamulaştırmalarda vergi değerinin esas alınacağı yolundaki Anayasa hükmünü iptal eden 12 Ekim 1976 tarihli ünlü kararından sonra, 142. madde hakkında verdiği bu karar, Anayasa Mahkemesi için ikinci bir yanılgı olmuştur.

Af kanununun öyküsünde son durak

Af Kanunu oldukça ilginç bir öykü yaşadı. Bu ilginç öykü, daha Yasanın çıkarılma hazırlıkları sırasında başlamıştı. Tasarı, Karma Komisyon'dan, Millet Meclisi'nden ve Senato'dan geçerken her defasında ayrı bir metne dönüştürüldü. Bütün mesele de zaten bu "ayrı ayrı metinler" sebebiyle çıktı. Yasa hakkındaki tartışma ve görüşmeler kamuoyunda ilgiyle izlenmişti.

Af yasaları çıkarılırken, belki de en çok gözönünde bulundurulan neden, belli dönemlerde yoğunlaşan huzursuzlukları silmek. Af adaletinden beklenen buydu. Ama 1803 sayılı Yasa, bu konuda hiç de yeterli olmadı. Örneğin af ile düşürülen davalarda, beraat edebilecek sanıkların -genelde ilke olarak kabul edilmiş olan- "haksız tutuklama tazminatı"ndan yararlanmalarına olanak tanınmadı. Dahası 12 Mart'ın kalıntıları; bugün hâlâ temizlenebilmiş değil.

Bu konuda Elmalı Ağır Ceza Mahkemesi'nin itirazı üzerine Anayasa Mahkemesi'nin verdiği son iptal kararı, gerçekten önemli bir eşitsizliğin giderilmesine yardımcı oldu. Ölüm ve ömür boyu hapis cezasına çarptırılanların, aftan yararlanmaları nedeniyle 1/3 oranındaki şartlı salıverme sürelerinin kısaltılması, bir yandan af getirirken öte yandan 2-4 yıl hapiste fazla kalma çelişkisini yaratıyordu. İnfaz Yasası'nda 1 Haziran 1978'de yapılan değişiklik ile, açık veya yarı açık cezaevlerinde geçirilen sürelerde her ay için 6 gün indirim yapılması ile hükümlülük süreleri biraz daha kısalıyor. Ne var ki yasalarda "süre" diye yazılı olan bu yıllar, doğrudan doğruya insan ömrü. Dolayısıyla son karar, bu eşitsizliği yine de ortadan kaldıramadı.

NOT...

FERHAT GUN

Mr.Mayk'dan ne haber?

Bir gazeteci İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş'e soruyor:

"– Son 15 gündür Karadeniz bölgesinde Amerikan uyruklu Mr. Mayk adlı bir şahsın incelemeler yaptığı ve her gittiği yerde siyasi cinayetler işlendi. Şöyle ki:

28 Ocak'ta Sinop'taydı, 29 Ocak'ta Sinop cezaevi yandı. 30 Ocak'ta Amasya'ya geçti, Amasya'da olaylar çıktı. 31 Ocak'ta Amasya'nın Taşova ilçesinde Davut Durak bunu müteakip Taşova savcısı İsmail Değer İnal öldürüldü. Bu cinayetler işlendiği zaman ve daha sonra Amasya cezaevinde çıkan isyan sırasında Mr. Mayk'ın bu illerde bulunduğu tespit edildi. 1 Şubat'ta Amerikan Büyükelçiliği bir açıklama yaparak Mayk'ın gezilerinden Amerikan hükümetinin haberi olmadığı açıklandı. Hükümetimiz bu konuda ne düşünüyor? Bu şahsın 22-26 Şubat tarihleri arasında da Samsun'da incelemeler yapacağı sızan haberler arasında. Ne gibi önlemler alınacak?..."

15 Şubat 1979 günlü Milliyet gazetesinde yayınlanan Samsun muhabiri Ayhan Köksal'in bildirdiği haber bu.

İçişleri Bakanı Güneş'in bu soruya verdiği yanıt da şu:

"– Mr. Mayk'ın durumu inceleniyor. Konu hükümetimiz bünyesinde görüşüldü, gerekli işlemlerin yapılmasına başlandı..."

Aradan bunca zaman geçti, "hükümet bünyesinde görüşülen" bu konuyla ilgili herhangi bir açıklama yapıldı mı?

"Mr. Mayk" adıyla anılan ABD'nin Ankara Büyükelçiliği birinci sekreterinin sözü edilen çevredeki faaliyetleri YÜRÜYÜŞ'ün 6 Şubat tarihli 200. sayısında da konu edildi.

Kimdi bu "Mr. Mayk", ya da açık adı Robert Aleksandr Peck?

Bir zamanlar Kıbrıs'ta da bulunmuştu ve "dikkat çekici faaliyetlerde" bulunduğu için Kıbrıs'taki Türkiye Dışişleri Bakanlığı temsilcileri durumu Ankara'ya raporla bildirmişlerdi.

Ve Mr. Mayk Türkiye'de faaliyetlerine devam ediyordu...

Ve duvardan ses geliyor, devletten ses gelmiyor.

N'oldu bu Mr. Mayk?..

Bu Pentagon mühürlü adamın Amasya-Samsun-Çorum yöresindeki faaliyetlerini görmezlikten mi geleceğiz?

Bu Pentagon çetesinin Kıbrıs'taki faaliyetleri ile ilgili Dışişlerindeki dosyasını tozlu raflara mı terkedeceğiz?

İçişleri Bakanı Güneş, bu adamın durumunun hükümet bünyesinde görüşüldüğünü söylemiştir. Aradan bunca zaman geçmiştir. Unutulacak mıdır?..

* * *

Yavuz hırsız ev sahibini bastırır; hele hele ev sahibi olduğuna inanmışsa, ev sahibini de hırsız ilan eder.

ABD Büyükelçiliğinin açıklamasına göre: Mr. Mayk, olağan bir geziye çıkmıştı, bunu da olağan karşılamak gerekti!...

Egemenlik haklarına, ulusal bağımsızlığına sıkısıkıya bağlı bir ülkede, neredeyse Amasya'ya elma yemeğe gittiğini söyleyen böyle bir ajan tutulur kulağından, bırakılır kapının önüne...

Bırakın, temsilcisi olduğu devlete de bir zılgıt çekilir...

Haydi burjuva basın susuyor, susacaktır.

MC partileri konuşacak değillerdir ya.

Peki 6. Filo'lara antiemperyalist duyarlığın birleşik, görkemli ve onurlu örneklerini veren bağımsızlık ve demokrasi güçlerinin suskunluğuna ne demeli?

Faşist ve emperyalist kurşunlarla yüzlerce yiğidini şehit veren ilerici, demokrat, yurtsever güçlerin suskunluğu niye?..

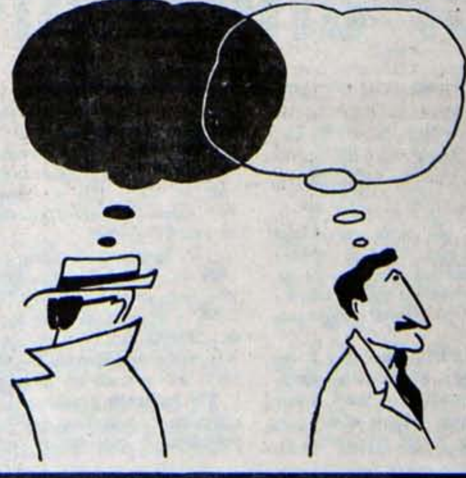
Antiemperyalist duyarlık ve mücadele inancı, faşizme karşı mücadeleden soyutlanamaz, bir yerlerde unutulup, dondurulamaz...

İşçi sınıfının politik hareketinin saflarında ve mücadele doğrultusunda yer almanın ve saf tutmanın önemi, sorumluluğu ve güncelliği işte buradadır.

Demokrasi güçlerinin antiemperyalist antifaşist mücadelede ortak hedefler için eylemlerini ve güçlerini birleştirmelerinin, duyarlıklarını coşturmalarının önemi buradadır.

Missisipi gemisi 1948'lerde gelip gitmedi Türkiye'den.

Mürettebattan Mr. Mayk'ları içimize dökerek ve karadan yüzerek dolaşıyor...

31 Aralık 1961'de 200 bin işçi Saraçhane'de: İşçi sınıfı ekonomik-demokratik haklarına el sürdürmeyecek...

Türkiye İşçi Partisi

Hükümetin büyük sermayeden yana politikasına karşı

Bütün yurtseverler emekçi halkın safında yer almalıdır

Hükümetin önceki hafta sonundan itibaren uygulamaya başladığı ekonomik önlemler, Türkiye İşçi Partisi Başkanlık Kurulu'nun 18 Mart Pazar günü yaptığı bir toplantıda değerlendirildi. Toplantı sonunda kamuoyuna açıklanan bildiride, hükümetin ekonomiyi güçlendirme programı adı altında uygulamaya başladığı politikanın, büyük sermayenin çıkarlarını korumaya, bu amaçla da emekçi halk kitlelerinin yaşam düzeyini daha da düşürmeye yönelik olduğu vurgulandı.

Türkiye İşçi Partisi Başkanlık Kurulu'nun bildirisinde, Ecevit hükümetinin, emperyalist kaynaklardan kredi bulma politikasına dayalı beklentilerinin çıkmaza girmesiyle, büyük sermayenin çıkarlarını koruyabilmek için iç ekonomik kaynakları zorlamayı amaçlayan bir programı benimsediği belirtilerek, bu politikanın belli başlı unsurları değerlendirildi. Bildiride, uygulanmasına başlanan önlemlerin aynı zamanda IMF'nin de isteklerinin yerine getirilmesi anlamını taşıdığı belirtildi.

TİP Başkanlık Kurulu, yayınladığı bildiride, hükümetin bu politikasına büyük sermayeyle birlikte Türk-İş ve DİSK'in de ortak edilmesiyle, ilerici sendikal hareketin CHP güdümüne sokulması ve sınıf ekseninden uzaklaştırılmasının bir kere daha somutlandığı vurgulandı.

TİP Başkanlık Kurulu, ekonomik bunalımdan da kurtulmanın yolunun, emperyalizme bağımlı üretim yapısı içinde biçimlenmiş büyük sermayenin ekonomik çıkarlarına karşı emekçi halk kitlelerinin yanında olmaktan geçtiği belirtilerek, her yurtseverin, her demokratın seçeceği tek politik tercihin emperyalizme ve işbirlikçisi büyük sermayeye karşı emekçi kitlelerin safında yer almak olduğu belirtildi.

Bildiride, bükümetin uygulamaya başladığı ekonomik politikanın, emekçi halkın yaşam düzeyini hedef alan içeriği şöyle belirtiliyordu:

HÜKÜMETİN POLİTİKASI, BÜYÜK SERMAYENİN ÇIKARLARINI KORUYABİLMEK İÇİN İÇ EKONOMİK KAYNAKLARI ZORLAMAYA YÖNELİKTİR

"Hükümet 'ekonomiyi güçlendirme programı' adı altında emekçi halk kitlelerinin yaşam düzeyini altüst edecek uygulamalara yönelmektedir. Bunlar, bugüne kadar yürütülen emperyalist kaynaklardan kredi bulma politikasına dayalı beklentilerin çıkmaza girmesi sonucu, büyük sermayenin çıkarlarını koruyabilmek için iç ekonomik kaynakları zorlamayı amaçlayan girişimlerdir. Hükümet, geçen bir yıllık beklentileri sonunda Dünya Bankası, IMF gibi finans kuruluşlarının ekonominin düzenlenmesi adına dayattıkları koşulların bütünüyle gerçekleşmemesi halinde kredi açmayacaklarını görmüştür. Esasında, kapitalizmin ekonomik bunalımı içinde sarsılan ileri batılı kapitalist ülkeler ve bunların finans kuruluşları, Türkiye'nin beş yıl için gereksindiği ve toplam 10 milyar doları bulan fonları, defalarca katlanarak geriye ödenebilmesini garantiye almadan vermek niyetinde de değildir.

"Hükümetin 'iç kaynaklara dayanma' olarak adlandırdığı yeni politika, sanayide dengeli ve hızlı bir büyümenin iç kaynakları esas alarak gerçekleştirilmesini değil, *temel sınıfsal tercihlerinin yeni bir göstergesi olarak, büyük sermayenin belirleyiciliği altındaki çarpık üretim yapısının iç olanakları daha da zorlayarak sürdürülmesine yöneliktir."*

YENİ TEŞVİK POLİTİKASI FAHİŞ TEKELCİ KARLARI TEŞVİK EDECEKTİR

TİP Başkanlık Kurulu'nun bildirisinde, sözü edilen politikanın uygulanması için teşvik tedbirlerinin yönlendirilmesinde başlatılan yeni politikaya değinildi. Böylece tekelleşme eğilimlerinin hızlandırılacağına dikkat çekilen bildirinin bu bölümünde şöyle deniyordu:

"Bu yeni politika, öncelikle teşvik tedbirleri uygulanan alanların değiştirilmesiyle saptandı. Sadece elektrikli, elektriksiz makina üretimi ve sanayinin gereksindiği ara mallarına teşvik tedbirleri uygulanması kararlaştırıldı. Böylece makina üretiminin yerli olanaklarla yapılması amaçlanmaktadır.

"Teşvik tedbirleri aracılığıyla büyük sürmayeyi ara malı ve makina üretimine özendirerek gittikçe derinleşen bunalımın üstesinden gelinebileceğini sanmak maliyeti yüksek bir ütopyadır. Hiçbir teşvik, sermayenin kârlılığı düşük, riskini büyük bulduğu, büyük yatırımları gerektiren makina üretimi alanlarına yatırım yapmasını sağlayama yeterli değildir. Çünkü, özel sektörün elinde ne bu oranda bir sermaye birikimi, ne de teknolojik donanım vardır. Kimi sektörlerde yerli makina üretimi çeşitlendirilip artırılabilir. Ama, *ekonominin gerektirdiği oranda bir üretim artışı bu yollarla ve özel sektör eliyle hiçbir zaman gerçekleştirilemeyecektir. Ne var ki, büyük sermayenin çıkarlarını daha da geliştirecek bu politika ile tekelleşme eğilimleri daha da artacak, fahiş tekelci kârlar elde edilecektir. Bu da tüm sektörlerde maliyetleri önemli oranlarda yükseltecek ve nihayet emekçi halk kitlelerinin günlük ekonomik yaşamını boyunduruk altına alan pahalılık kamçılanacaktır.*

"Alınan önlemlerle kimi tüketim malları fiyatları serbest bırakılırken sanayi için gerekli hammadde ve yarı mamullerin fiyatları kontrol altına alınmaktadır. Bu bir yanıyla büyük sermayenin emekçi halk üzerindeki sömürüsünü daha da artırırken diğer yanıyla da, KİT'lerin özel sektöre ucuz mal satmaları sonucu emekçi halka yansıyan KİT zararlarının dayanılmaz ölçüde artmasına neden olacaktır."

İHRACATIN ARTIRILMASI İÇİN SEÇİLEN YOLUN FATURASI EMEKÇİ HALKA ÖDETİLECEKTİR

TİP Başkanlık Kurulu, daha sonra uygulanacak kredi ve faiz politikasının da orta ve küçük sermayeyi daha güç koşullara iteceği belirtilerek, ihracatın artırılması için seçilen yolun da emekçi halkın üzerine daha ağır bir yük bindireceği vurgulandı:

"Bugünkü kredi ve faiz politikası da büyük sermayenin çıkarına çalışmaktadır. *Kredi ve faiz hadlerinin yükseltilmesi orta ve küçük sermayenin kredi kullanımını güçleştirerek azaltacaktır. Bu kesimler daha güç koşullara itilirken krediler, daha büyük oranlarda büyük sermayenin hizmetine sunulmuş olacaktır.* Ticaret yoluyla yapılan spekülasyonlar ve yüksek fiyat uygulamalarıyla da destek-

Piyasa ekonomisinde aranan "denge"

YUSUF DOĞAN

Ecevit Hükümeti'nin "ekonomiyi güçlendirme programı", içeriği kadar, uygulamaya koyulduğu zaman nedeniyle de önem taşımaktadır. 1979 mali yılı bütçesi meclislerde görüşülürken, hükümet yetkilileri, geçtiğimlz 1978 yılında "ekonomideki kötüye gidişin durdurulduğunu", yeni yılda "kararlı bir onarım ortamı oluşturulacağını" söylemişlerdi. "Bu ortamın beraberinde getireceği olumluluk içinde" Türkiye'de yeniden "sağlıklı bir gelişme süreci başlatılacaktı."

Kamuoyuna, iş çevreleri ve işçi kuruluşları yöneticilerine anlatıldıktan sonra açıklanması yeğlenen "ekonomiyi güçlendirme programı", kararlı onarım ortamı ve gelişme sürecinin doğrultusunu ortaya koymaktadır. Mevcut gelişme çizgisinin "piyasa ekonomisi" kurallarına bütünüyle açılarak sürdürülmesi öngörülmektedir.

Türkiye'de, sanayinin ekonomik kesimler içinde ön plana çıkmasıyla birlikte, piyasa mekanizması önemli bir gelişkenliğe ve güce erişmiştir. Kamu kesimince izlenen politikalar, piyasa mekanizmasının gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır. Ecevit hükümetinin "ekonomiyi güçlendirme programı" bu doğrultuda yeni bir aşama olmuştur.

Temel ekonomik dönüşümlere kapalı ve kaynak dağılımı sorununa girmeyen bu programın iş çevrelerince desteklenmesi doğaldır. Burada önemli olan, iş çevrelerinin "desteğinin", işçi kuruluşlarını yönetenlerin "onayı" ile bütünleşmesidlr. Iş çevrelerinin "varlığını büyütme" arzusu, Türk-İş ve DİSK yöneticilerinin "varlığını koruma" endişesiyle birleşmiştir.

Temel ürünlere bir dizi zam yaptıktan sonra ekonomiyi sınırsız bir biçimde piyasa kurallarına açmanın büyük bir yıkıntı getireceği bilinmektedlr. Buna karşın, yıkıntı üzerinde yeni bir denge kurulacağı ve bu dengenin olanakları içinde gelir dağılımındaki bozukluğun giderilebileceği umudu yinelenmiştir. "Asgari Ücret Komisyonu" toplantıya çağrılmıştır.

Türk-İş ve solundaki sendikalara gözdağı vermeyi bugünlere rastlatan DİSK yöneticileri için bu programın "sevimli olmasa bile zorunlu" görüldüğü anlaşılmaktadır.

ZAMLARLA BAŞLAYAN

Akaryakıt fiyatlarında gerçekleştirilen yüksek oranlı zam, dünya ham petrol fiyatlarındaki artışın gereği sayılmaktadır. Demir çelik ürünleri, çimento, şeker ve sigaradaki fiyat ayarlaması ise, geçmişte de sık aralıklarla yapıldığı gibi, ekonominin genel dengesi çerçevesinde ya da karaborsanın önlenmesi gerekçesiyle aklanmaya çalışılmaktadır.

Ancak zam oranlarının yüksek tutulduğu kuşkusuzdur. Ayrıca, zamların fiyatlar genel düzeyinde bir artışa yol açmasını engelleyecek önlemlere başvurulmamıştır. Başbakan Bülent Ecevit, piyasa düzenindeki organizasyon bozuklukları ve dış ticaret kısıtlamalarına bağlı olarak ortaya çıkan "çift fiyat" olgusunu gidermek için, yüksek gelir gruplarını ilgilendiren lüks tüketim mallarının fiyatı üzerindeki denetimden vazgeçileceğini açıklamıştır. Başbakan Ecevit, buna karşın zorunlu tüketim malları üzerindeki denetimin artırılacağını söylerken, süt, tereyağ, sabun, deterjan, boya ve yer döşemelerinin fiyatlarının serbest bırakıldığı izlenmiştir. CHP ağırlıklı hükümetin, sütü ve sabunu işçi sınıfı ve emekçiler için "lüks" saydığını ortaya çıkarmıştır.

Fiyat düzenini artırarak iç tüketimin kısılması yönünde açık bir seçim yapılmış bulunmaktadır. Bunun yanında, zamlarla, bütçe açığının kapatılmasına 95 milyar liralık bir katkı beklenmektedir. Ayrıca, vergilendirilemeyen tarımdan sanayie kaynak aktarımı planlanmaktadır. Bunun için tarımsal destekleme alım fiyatlarının yüzde 24'ün üzerinde artırılmaması düşünülmektedir.

ZAMLARIN YÜKÜ

Son zamlar öncesine ilişkin fiyat istatistikleri, işçi sınıfı ve emekçiler için umut kırıcı görüntüler sergilemektedir. Gerek Ticaret Bakanlığı, gerekse Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından tutulan istatistikler, fiyat artışlarının yüzde 50 dolayında seyrettiğni belirlemektedir.

Gerçekleştirilen zamların fiyatlar üzerinde artış yönünde etkisi kaçınılmazdır. Bir önceki zamlara göre yapılan değerlendirmeler, Mart ve Nisan ayları içinde yüzde 15 dolayında bir fiyat sıçramasını haber vermektedir. Yaklaşık oranlı bir etki yaz aylarına da sarkacaktır.

Türkiye'de bugün yüzde 50 düzeyine ulaşmış bulunan fiyat artışları, 1977 yılına değin büyük tutarlarda ithalat yapılarak baskı altında tutulmuştur. Döviz kaynakları kuruduktan sonra, fiyat artışlarının ortalaması giderek yükselmiş ve sürekli bir eğilim kazanmıştır.

Gerçekte, 1977 yılından başlayarak bugüne değin, Mart ve Eylül aylarında birbirini izleyen devalüasyon ve zamlarla Türk ekonomisinin maliyet yapısı yükseltilmektedir. Bunun, fiyatları kamu tarafından belirlenen ürünlerin üretiminin başladığı Mart ve sanayie yönelip pazarlandığı Eylül ayında gerçekleşmesiyle fiyat artışları kamu eliyle körüklenmektedir.

Geçmişte, kamunun ekonomiye müdahalesi konjonktür dönemlerinin yalnızca birinin başlangıcında gerçekleştirilir ve müdahalenin etkileri öteki döneme yediriiirken, 1977 yılından sonra ithalat olanaklarının yitirilmesiyle her iki dönemde de ayrı ayrı müdahale yoluna gidilmiştir. Nitekim 1977 Eylül'ünde, Mart ayında kaçınılan petrol zammının yürürlüğe konulması ve Türk Lirası'nın yeniden devalüe edilmesi, hizmet ve ara girdi fiyatlarını artırmış, böylece 1977 yılı maliyet yapısının belirlediği fiyatlarla gerçekleştirilen üretim değeri, pazarlama aşamasında yüksek oranlı bir artışa konu olmuştur.

Mart 1978'de de, devalüasyon ve zam ağırlıklı yeni bir paket yürürlüğe konulmuştur. Bu paketin üretim maliyetlerine olan etkisi çerçevesinde ekonominin yeni bir fiyat dengesine itilmesinden sonra oldukça hızlanmış bulunan fiyat artışlarının yavaşlama eğilimine girdiği bir sırada, akaryakıt fiyatlarının başını çektiği Ağustos-Eylül zamları gelmiştir.

Konjonktür devrelerinin başlangıcında gerçekleştirilen devalüasyon ve zamların fiyat artışlarının yavaşlatılmasına olanak vermemesi yanında, parasal büyüklükleri denetleme yolları da tıkanmıştır.

Fiyatları artırarak iç talebi kısmak ve üst düzeyde yeni bir denge aramak, bunalım dönemlerinde kapitalizmin giderek sıklaşan bir yöntemi olmaktadır. Ancak, etkin bir fiyat kontrolu ve üretim artışı ile desteklenmedikçe bu yöntemin başarılı olmadığı geçmiş yılların deneyleriyle kanıtlanmıştır. Aksine, sermayenin yatay tekelleşmesi çerçevesinde de alabildiğine körüklenen fiyat artışları, bir çeşit "teşvik sistemi" biçiminde ekonomide kaynak dağılımı ve üretim yapısını geniş ölçüde etkisi altına almıştır.

Ekonomide, istikrarsızlığa istikrar kazandıran bu olgu, bugün bir kez daha yinelenmiştir. Siyasi nedenler ve dış yardım bekleyişleriyle büyük bir olasılıkla Ekim ayındaki Senato seçimleri sonrasına bırakılan devalüasyonla devam edeceği açıktır.

lenen büyük sermaye çıkarları sonucu geçen yıl, en kârlı yıl olmuştur. *Alınan bu önlemlerle tatlı kâr yılları çoğaltılmak istenmektedir.*

"Alınan bu önlemlerle artırılmaya çalışılan ihracatın ise, emekçi halk üzerindeki yoksullaştırıcı etkileri kaçınılmazdır. Dış rekabet gücünden yoksun sanayi ürünlerinin döviz elde edebilmek için, dünya fiyatlarının altında, maliyetinden düşük fiyatlarla ihracatı, ülke içi yüksek fiyatlarla dengelenecektir. Böylece de ihracatın faturası emekçi halka ödettirilecektir. *Et ve tahıl gibi tarımsal ürünlerde ise 'ne bulunursa satılıktır' zihniyetiyle, bir türlü artırılamayan üretime karşılık zorlanan ihracat, emekçi halkı kıtlıkla karşı karşıya getirecektir.*

UYGULANAN ÖNLEMLER IMF REÇETESİNDEN ALINMADIR

"Bu arada emekçi halk yararına gibi görünen, örneğin konut kiraları ile ilgili yeni önlemlerden de söz edilmektedir. Bu önlemler de bir iyileştirme getirmeyecektir. Giderek artan konut ihtiyacı yeni inşaatla yeterince karşılanmadığı sürece kiracı-ev sahibi ilişkilerinde, ister istemez yasal olmayan sözleşmeler yaygınlık kazanacaktır. Otomobil kullanımı konusunda alınan önlemler ise, etkin bir biçimde kitle taşımacılığı ile desteklenmediği sürece varlıklı çevrelerin çift otomobil sahibi olabilmek için otomotiv sanayiine yeni talepler yaratmaktan öte esaslı bir işlev kazanamayacaktır."

TİP Başkanlık Kurulu bildirisinde, hükümetin uygulamaya geçtiği önlemlerle IMF'nin önerdiği önlemler arasındaki ilişki ele alınarak şöyle dendi:

"*Uygulanan önlemler IMF reçetesinden alınmadır.* Emperyalist finans kuruluşları tarafından defalarca söylenen 'tek başına devalüasyonlarla istikrarın sağlanamayacağı, başka önlemlerin de alınması gerektiği' biçimindeki dayatmaların sonucudur. Böylece IMF'nin istekleri yerine getirilmektedir. Bu isteklerin içinde bulunan paranın devalüe edilmesi ise son sıralarda yer alan bir önlem olarak kısa süre sonra yeniden gündeme getirilecektir."

TÜRK-İŞ VE DİSK BÜYÜK SERMAYEYLE BİRLİKTE BU POLİTİKAYA ORTAK EDİLMİŞTİR

Bildiride daha sonra ekonomik önlemlerin hazırlanması sırasında hükümetle Türk-İş ve DİSK arasında yapılan görüşmelere değinilerek şöyle devam edildi.

"CHP 'iç kaynaklara dönmek' adı altında yıllanmış uyutucu politikasını yeniden gündeme getirmiştir. *Büyük sermaye ve sınıf uzlaşmacısı Türk-İş ile DİSK 'ulusal çıkarlar' adına aynı masaya oturtulabilmiş ve bu politikaya ortak edilmiştir. Böylece yıllardan beri söylediğimiz, ilerici sendikal hareketin CHP güdümüne sokulması ve sınıf ekseninden uzaklaştırılması bir kere daha ve acı bir biçimde somutlanmıştır.*

"Gitgide derinleşen ekonomik bunalımın ortaya çıkarttığı sorunlar bu tür önlemler ve politik manevralarla çözülemez. *Bu önlemler ve politik manevralar ancak, büyük sermayenin kâr çarkını işler durumda tutabilmenin birer aracı olarak işe yararlar. O da çok kısa bir dönem için geçerli olmak koşuluyla."*

GEÇERLİ TEK SINIFSAL TERCİH EMEKÇİ HALK KİTLELERİNİN YANINDA OLABİLMEKTİR

TİP Başkanlık Kurulu'nun bildirisinin son bölümünde, ekonomik bunalımdan kurtulunabilmesi için, hükümetin uyguladığı politikanın karşısında yer alan politika tercihi üzerinde duruldu. Bu bölümde şöyle deniyordu:

"*Bunalımdan kurtulmanın yolu*, ülke çıkarlarına yönelik olarak bugünkü NATO, AET vb. emperyalist kuruluşların dümen suyundaki politika terk edilerek başta Sovyetler Birliği olmak üzere tüm sosyalist ülkelerle ve bağlantısız ülkelerle karşılıklı, ulusal çıkarlara dayalı bir politikanın benimsenmesi, sanayinin tekelci yapı kırılarak yeni baştan düzenlenmesi, ticari alandaki spekülasyonların önlenmesi için aracılığın ortadan kaldırılması, köklü bir toprak ve tarım reformu yapılması, özetle, 'Demokratikleşme İçin Plan'da işaret ettiğimiz önlemlerin belli bir bütünsellik içinde yerine getirilmesiyle bulunabilir.

"Bugün gitgide dayatan bir biçimde yapılacak geçerli tek sınıfsal tercih, emperyalizme bağımlı üretim yapısı içinde biçimlenmiş büyük sermayenin ekonomik çıkarlarına karşı, ülkemiz nüfusunun ezici çoğunluğunu oluşturan emekçi halk kitlelerinin yanında olabilme tercihidir. Oysa *bugünkü hükümetin saptadığı politika emekçi halk kitlelerine karşı büyük sermayenin çıkarlarını korumayı ve geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu çıkmaz bir politikadır. Sorunlar giderek daha da büyüyecektir.*

HER YURTSEVER, HER DEMOKRAT EMPERYALİZME VE İŞBİRLİKÇİSİ BÜYÜK SERMAYEYE KARŞI EMEKÇİ KİTLELERİN SAFINDA YER ALMALIDIR

"*Türkiye doğal kaynaklarıyla, bugünkü ekonomik yapısıyla, işçi ve emekçi kitlelerin örgütlenişi ve mücadelesiyle burjuvazinin yönetiminde gelip saplandığı bu bunalımdan çıkabilir.* Emperyalizme karşı dünyanın barışçı ve ilerici güçleri yanında onurlu yerini alması, onlarla dayanışmasını artırmasıyla gelişme ve kalkınmasının olanaklarını yaratabilir. Çözüm işçi ve emekçi kitlelerin örgütlenişini yükseltmek ve mücadeleciliğini artırmaktan geçmektedir.

"Sendikaların, tüm demokratik güçlerin ve kişilerin görevi hükümetin aldığı bu yeni önlemlere karşı çıkmaktır. *Halkına ve ülkemizin geleceğine saygılı her yurtseverin, her demokratın seçeceği tek politik tercih, emperyalizme ve işbirlikçisi büyük sermayeye karşı emekçi kitlelerin safında yeralmaktır."*

Havanda dövülen su...

Kooperatifler yasası

NABİ DİNÇER

Türkiye'de kooperatifçilik hareketi özellikle 27 Mayıs Devrimi'ni izleyen yıllarda önemli adımlar atarak toprak ağaları, tarım ve ticaret burjuvazisinin egemenliği altında bulunan devletin vesayetinden kurtulma, burjuvazinin ve toprak ağalarının gücüne karşıt bir güç oluşturma çabasına girmiş bulunmaktadır. Oysa siyasal iktidarlar, her türlü gücü olduğu gibi, yoksul köylülüğün oluşturduğu bu ilerici gücü daha bir süre eileri altında bulundurmak hevesini sürdürmektedirler. Hareketi önleyemeyeceğini anlayan egemen güçler, onu denetim altında tutmaya ve kendi çıkarları doğrultusunda biçimlendirmeye ve kooperatiflere kaynak aktarma görünümü altında — ki yıllar itibariyle bütçeden ayrılan fonlara bakarsak gerçekten kooperatifçiliğe bir kaynak ayrıldığını ve bu kaynağın giderek büyüdüğünü görürüz — kooperatifleri toprak ağaları, aracı ve tefecilerin çıkarları doğrultusunda yönlendirmeye çalışmaktadırlar. Egemen güçler daha önceleri doğrudan doğruya sömürülen yığınları, şimdi kooperatifler aracılığıyla sömürmeyi sürdürerek köylü katmanları arasındaki çelişkileri perdelemek istemektedirler. Demokratik kooperatifçilik perdesi altındaki tüccar yaklaşımı perdelenmek istenmektedir. 1380 sayılı Su Ürünleri Yasası, Gümrük Yasası v.b. yasa yönetmeliklerle, kooperatiflere sağlanan bağışıklıklardan yararlanmak isteyen tüccarlar ve adamları tarafından derhal paravan kooperatifler kurulmuş ve kooperatifleri geliştirmeye yönelik olan araçlar, kooperatifleri yozlaştıran araçlar haline gelmiştir. Bunun sonucu olarak hükümetler, sözüm ona demokratik kooperatifçilik ilkelerini benimseyen bir kooperatifler yasasıyla bu tabloyu tamamlamak istemişlerdir. Bu çabalarında Türk Kooperatifçilik Kurumu'nun kişiliğinde değerli bir yardımcı buldular. Uzun yıllar tefeci-faizci, aracı ve büyük toprak sahipleriyle içli dışlı olmuş bankacılardan, Ziraat Bankası ooperatifler Müdürlüğü bürokratlarından tutucu öğretim üyelerinden oluşan bir kurum, kuşkusuz, değişen toplumun gelişen gereksinmeleri yönünde bir harekette bulunamazdı. Bindokuzyüz ellilerden bu yana yapılan çalışmaların sonucu olarak meydana gelen bu yasa (1163 sayılı yasa) yukarıda değinilen özellikleri yansıtır niteliktedir.

Bu kısa incelemede kooperatifler yasası önce genelde irdelenecek, sonra madde madde ele alınarak eleştirilecektir.

Yasanın incelenmesinden ortaya çıkan genel izlenim, yasanın, biçimsel demokratikliğe öykünmeye özen gösterdiğini, ancak ruh bakımından demokratiklikten uzak olduğunu, yani geniş halk yığınlarının yaşam düzeylerini yükseltmeyi amaçlamadığını, adeta yüksek gelirli tüccarlara kooperatif kurma ve kooperatiflerin bağışıklıklarından yararlanma yollarını gösteren bir "rehber" olmaya çalıştığı görülmektedir. Ayrıca yasa biçimsel bakımdan üst birliklere izin verdiği halde, bu iznin yalnızca üst yapısal örgütlenme birliği ile sınırlı kaldığı, bu birliklerin ekonomik fonksiyonlarının tanımlanmadan bırakıldığı bir gerçektir. Bu da, kooperatifçilik alanında sermaye birikimine yol açan düzenlemelerin varolmaması sonucunu doğurmuştur. Öte yandan kooperatif yatırımlarının arasında entegrasyona gidilmesi ve optimal işletmeye bu yolla varılması olanağı da yoktur. Örneğin Sanayi Bakanlığı bu kooperatifi bağımsız bir işletmek saymakta, birlik ve kooperatif arasındaki işbirliğini ortaklık dışı işlemlerden sayıp, kurumlar vergisi demokles kılıcını tepelerinde sallandırmaktadır. Oysa kooperatifler kâr maksimizasyonunu amaç edinen kuruluşlar değil, hizmet kuruluşlarıdır. Bu gene, kooperatiflerin ekonomik birimler olarak güçlenmeleri karşısında en büyük engeldir. Öte yandan da, yatırım planlamasına olanak sağlamaktadır.

Yasanın bazı önemli maddeleri aşağıda incelenmektedir:

Madde 1. Yasanın temel yaklaşımını açıklayan bu madde, kooperatifçiliğin düşük gelirli gruplarını yani küçük üreticilerin ve doğrudan doğruya emeği ile yaşayan sınıfların çıkarlarını büyük üreticiler, aracılar, tüccarlar karşısında koruyan bir mücadele hareketi olduğunu (tıpkı sendikalar gibi) göstermekten çok uzaktır. Kooperatif kime karşı ve kiminledir? Ayrıca kamu tüzel kişilerine, özel idarelere, belediyelere, köylere kooperatif kurma yetkisi vererek ve bunlara özel kişileri katarak, kamunun yapması gereken görevleri kooperatiflere yüklemek ve küçük üreticileri bunların finansmanına katmak, onların sırtında bulunan yükü daha da arttırma sonucuna yolaçmaktadır.

Öte yandan "karşılıklı yardım"ı kooperatifçilik için ilke olarak kabul eden yasa "devlet yardımı"nı hiç zikretmemektedir. Yasa devlete karşıdır! Görünüşe bakılırsa, devlete gölge etme demektedir. Ama böylelikle, vergilendirme yoluyla toplumdan elde edilen kaynakların bir yeniden dağıtım mekanizması yoluyla düşük gelirli sınıflara kaynak aktarmaktan ustaca kaçınmaktadır.

Madde 11. Bütün demokratik görünme çabasına karşın 1163 sayılı yasa kendi tanımladığı anlamda bile demokratiklikten uzaktır. Bu durum çıkış hakkının kullanılmasının sınırlanmasını esas olarak alan 11. Madde' de açıkça görülmektedir. Bu maddede sınırlama 5 yıl gibi uzun bir süre olarak saptanmakta, bu süreye ancak haklı bir nedenle (öznel bir yaklaşım) uyulmayacağını belirtmektedir.

Madde 17. Bu madde de anti-demokratik bir niteliktedir. İkinci paragrafta "iade ve ödemeler"in Genel Kurul'ca "üç yılı aşmamak üzere" geciktirilebileceği öngörülmektedir. Buna neden olarak da pek belirgin olmayan "Kooperatifin mevcudiyetinin tehlikeye" düşmesi ileri sürülmektedir. Bir kooperatif kendi amacı için kurulmaz. Kooperatifin kuruluş amacı üyelerinin çıkarlarını korumaktır. Üyeler kooperatiften çıkar sağlayamazlarsa ayrılmak baklarıdır. Ayrılırken de ortaklık paylarının hemen geri ödenmesini isteyebilirler.

Madde 35. Bu madde de demokratiklik ilkesine zıt düşmektedir. Bu maddeye göre "ortakları şahsen sorumlu veya ek ödemelerle yükümlü bir kooperatife, durumunu bilerek yeni giren kimse, girişinden önce doğmuş olan borçlardan diğer ortaklar gibi sorumlu olur". Buna göre bir ortak sorumlu tutulamayacağı işlemlerden meydana gelen zararlara katlanmak zorunda bırakılmaktadır.

Madde 76. Örgüt yapısı ile ilgili olan bu maddede, Kooperatif Birlik, Merkez Birliği ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği'nin görevleri ayrı ayrı değil, bir arada ve kısaca belirtilmektedir. Bu durum uygulamada sürtüşmelere, yetki ikilem ve karmaşıklıklarına neden olmaktadır.

Madde 86. Devlet yardımına değinilen bu maddede şöyle denilmektedir: "Kooperatiflerin, bilhassa istihsale yararlı kooperatifin kuruluşu, öncelikle kredilendirilmesi ve memleket yararına faaliyette bulunmaları hususunda ilgili bakanlıklar ve kuruluş nezdinde gerekli teşebbüsleri yapmakve koordinatör olarak vazife görmek." Yasada devlet yardımıyla ilgili olarak ancak bu kadar açıklama yapılmıştır.

Madde 94. Bu madde ile öngörülen "Tanıtma ve Eğitim Hizmetlerini Sağlayacak Fon"un bugünkü biçimi ile kooperatifçilik eğitimine ne oranda katkıda bulunulduğu tartışma konusudur. Bu fon ya tamamen kaldırılmalı ve kooperatifçilik eğitimi bir devlet hizmeti olmalı ya da Kooperatif Merkez Birliklerinin emrine belirli bir yönetmelikle kullanılmak üzere verilmelidir.

Sonuç: 1163 sayılı yasa genel bir çerçeve yasa niteliğini her an vurgulamakla beraber böyle bir yasa değildir; çünkü sayısal bakımdan en yaygın iki kooperatif türünü, Tarım Kredi, Tarım Satış Kooperatiflerini ve konut kooperatiflerini dışarda bırakmaktadır. Yasa çok geniş terimlere sahip ifadesine karşın bir çerçeve yasa niteliğinde değildir. Tek tek kooperatif türlerine atıfta bulunulmaktadır. Öte yandan kooperatiflerin birer emekçi kuruluşu olduğu gözden uzak tutularak, varlıklı sınıfların kooperatiflerdeki egemenliklerini korumalarına göz yummaktadır. Bunları kooperatifler kapsamından uzak tutacak hiçbir hüküm getirmemiştir. Aksine kooperatifleri özel sektörün buyruğu altına sokmuş ve buna da "demokratiklik" demiştir. Kooperatiflerin demokratik-ekonomik kuruluşlar olduğunu ve bu iki unsuru belli dengeler içinde birleştirmeye olanak tanımamaktadır. Bu yasayla kooperatif yatırımlar planlanamaz. Buyasa eskimiştir, değiştirilmesi zamanı gelip geçmektedir.

EKONOMİ HABERLER

OTOMOTİV SANAYİİNDE ÜRETİM ARTIŞLARI

Otomotiv Sanayii Derneği'ne üye çeşitli taşıt üreticisi firmalar tarafından, 1978 yılında 91 bin 117 taşıt üretildiği açıklandı. Firmaların, kurulu kapasitelerinin yüzde 46'sını kullanabildiği belirtilen açıklamada, 1978 yılı üretiminde 1977'ye göre yüzde 25,7 oranında gerileme kaydedildiği ve 32 bin 890 adet daha az araç üretildiği bildirildi.

Otomotiv Sanayii Derneği'ne üye olan BMC Çelik Montaj, Chrysler, Çiftçiler, Genoto, MAN Otobüs Karoseri, Otomarsan, Otosan, Otoyol, Oyak-Renault, TOE Tofaş, Türk Traktör ve Uzel firmalarınca üretilen taşıt sayısında en büyük pay yüzde 32,2 ile Oyak-Renault'a ait. Bu kuruluş, 1978 yılında 30 bin 683 otomobil üretirken, Tofaş da üretimini yüzde 3,6 oranında bir artışla 19 bin 912 otomobile çıkardı.

AKKUYU NÜKLEER SANTRALININ KURULUŞU

Nükleer Santral konusunda, İsveç firması Asea-Atom ile sürdürülen görüşmelerin çıkmaza girmesi üzerine Sovyetler Birliği tarafından kurulacak ikinci nükleer santralın işletmeye alınma olasılığının güçlendiği bildirildi.

Sovyetler Birliği tarafından getirilen ve gerek işletmeye alınma süresi, gerekse çok daha az finansmanla gerçekleştirilebilmesi nedeniyle öncelik kazanan projenin, Türkiye enterkonnekte sisteminin önümüzdeki yıllarda taşıyabileceği güce daha uygun olacağı uzmanlarca belirtiliyor. Yanısıra, Sovyetler Birliği'nce kurulacak santralın maliyeti, Asea-Atom Firması tarafından kurulması düşünülen Akkuyu santraline göre üç kat daha ucuz...

AVRUPA EKONOMİK KOMİSYONU RAPORU

Avrupa Ekonomik Komisyonu'nun "1978 Yılında Avrupa Ekonomisi" raporuna göre, Türkiye'nin içinde bulunduğu darboğazdan çıkabilmesi için Uluslararası Para Fonu (IMF) ile arasındaki sorunları çözmesi ve görüşmeleri olumlu olarak sonuçlandırması gerekli.. Yeni ve kapsamlı bir "Toplumsal Anlaşma"nın kaçınılmaz olduğu savunulan raporda, Türkiye'nin darboğaza girmesi, geçmiş yılların yüksek(!) kalkınma hızlarına ve Türk ekonomisinin, dünya ekonomisinde görülen çöküntüye ayak uyduramamasına bağlanıyor...

Y.Prof.Dr.Cem Çakmak Yürüyüş'ün sorularını yanıtladı

Yumuşama duvarına çarparak dağılan örgüt CENTO

Cento, yumuşama sürecinin ağır darbeleri altında dağıldı.

☆ CENTO'nun kuruluş amacı neydi? Örgütün bu amacını yerine getirdiği söylenebilir mi?

★ Önce Bağdat Paktı adını taşıyan CENTO, NATO ve CEATO ile birlikte, 1950 yıllarının Sovyetler Birliğini ve Çin Halk Cumhuriyetini kuşatma politikası döneminin, (soğuk savaş döneminin) mirasıdır. CENTO'nun 25 yıllık geçmişine bakıldığında, kuruluşuna önayak olan emperyalistler, İngiltere ve ABD'nin dışında, üye devletlerin hiçbirine olumlu bir katkısı olmayan, tam tersine daha kurulduğu günden yıpranmaya başlayan, bir yük gibi taşınan, sık sık alaya alınan, kısacası "ölü doğmuş" bir antlaşma olduğu görülür. Ayrıca, kuruluş amaçları nedeniyle de Arap-İslam dünyasında düşmanlık tohumlarının ekilmesine, üyelerine karşı, özellikle Türkiye'ye karşı büyük tepkilerin doğmasına yol açnuş talihsiz bir antlaşmadır CENTO. Aradan geçen çeyrek yüzyıldan fazla zaman içinde koşullar değişmiş, NATO zayıflamış, SEATO ortadan kalkmıştı; CENTO ise can çekişiyordu. CENTO ne "savunmaya", ne de ekonomik kalkınmaya yaramış, üyelerin yıllık toplantılarda kokteyl partiler vererek dış politika dedikoduları yaptıkları bir platform olmaktan ileri gidememişti. Ekonomik ve kültürel kapsamlar verilerek yaşatılmaya çalışılan CENTO, bu konularda da etkin olamadığı içindir ki, bölgedeki üyeler, RCD (Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği) örgütünü kurmuşlardı.

☆ CENTO'nun daha başından itibaren bir bunalıma düşmesinin nedenleri belirtir misiniz? Ortadoğu'da bir "Sovyet tehdidi" olduğu yutturmacası bölgede etkin olabilmiş midir?

★ Kuruluşundan sonra, henüz bir yıl geçmeden, 1956'da pakt'ın üyelerinden İngiltere'nin İsrail ile anlaşarak Süveyş kanalına saldırması, anlaşmaya indirilen ilk darbe olmuştur. Bu savaş, Irak'ta Bağdat paktının kurucusu Nuri Said Paşa'yı devirmiş, ardından da Irak pakttan çekilmiş, Bağdat'sız kalan Bağdat Paktı da 1959'da CENTO adını almıştır. Irak devrimi ile bu ülkedeki kontrolünü yitirerek petrol çıkarları tehlikeye düşen İngiltere' nin de paktla ilgisi azalmıştır.

Öte yandan, Bağdat paktının kurulmasında en büyük çabayı gösteren ABD, Hindistan'ı gücendirmemek için pakta girmemişti. 1965 ve 1971 yıllarında Pakistan Hindistan ile savaşa tutuştuğunda, ABD Pakistan'a silah ambargosu uygulamakla kalmamış, ülkenin nükleer silahlara sahip olmasını da engellemiştir. Bilindiği gibi, daha sonra ülke ikiye bölünmüş (Bengladeş) ve batılı ortaklarıyla, hele ABD ile ilişkilerinde büyük düş kırıklığına uğrayan Pakistan, sadece CENTO ile değil, tüm bağlarını gözden geçirmek üzereyken, devlet başkanını ölüm hücresinde bulmuştur.

CENTO örgütü içinde işbirliği, CIA, İngiliz Haberalma Örgütü, SAVAK gibi gizli örgütlerce sağlanıyor, hatta bu alandaki işbirliğine, İsrail gizli servisi ile MİT'in de katıldığı biliniyordu. Üyelerinin değil de üçüncü şahısların çıkarlarını, böylesine hesaplarla korumaya çalışan bir andlaşmanın daha doğduğunda ölü olduğunu söylemek büyük bir buluş olmasa gerekti.

Ortadoğu'da, hele yumuşama döneminden sonra, çok az ülkeyi "Sovyet tehlikesi" ilgilendirmiştir. Böylesine dinamik, hızla değişen bir dünyada, ülkeleri sürekli "Sovyet tehlikesi" ile korkutmak mümkün olmamıştır. Nitekim, kısa dönemler içerisinde Irak, Pakistan, İran, Afganistan, Suriye, Türkiye büyük değişimlere, hatta devrimlere uğrayarak nitelik değiştiren ülkeler olmuşlardı. 1960'ların başından bu yana, uluslararası ilişkilere egemen olan yumuşama havası, askeri bloklann ve bloklararası gerginlik politikasının giderek önemini yitirdiği bir dönemde, CENTO' nun sonu çoktan gelmişti.

☆ CENTO üyeliği Türkiye'nin dış politikası açısından ne gibi sonuçlar doğurdu?

★ Türkiye'nin, Sovyetler Birliği'ne karşı "güvenliği" zaten NATO çerçevesinde sağlandığına(!) göre, Bağdat paktı, Türkiye'ye güvenlik bakımından birşey kazandırmıyordu. Üstelik, Ortadoğu'nun eski sömürgecisi İngiltere ile bu bölgede bir işbirliğine girişmek, Ortadoğu devletlerini bu işbirliği içine çekmek görevini yüklenmek, başta Mısır olmak üzere birçok Arap devletinin Türkiye ile ilişkilerinin gerginleşmesine yol açmıştı. Zira ABD ve İngiltere, Arapları avlamak için Türkiye'yi bir olta gibi kullanmak istemişler ve zamanın Başbakanı da Ürdün ve Lübnan'ı Bağdat baktına almak için büyük çaba harcamıştı. Türkiye 1950' lerde yaşadığı iktidar değişimi ile, Menderes ve arkadaşlarının DP'si ile, iç politikada önemli bir nitelik değişimine uğramış, bunun doğal sonucu olarak da giderek Batıya bağlılığı tam bir kesinlik kazanmıştır. Başlangıçta NATO'ya katılmasıyla birlikte Türkiye Arap - Ortadoğu'sundan kopmuştur. Bu dönemde Türkiye, Ortadoğu ülkeleri ile olan ilişkilerini Batı ile olan ittifakları çerçevesinde değerlendirmiştir. Türkiye'nin, Bağdat paktının kuruluşu gibi, 1956 Süveyş, 1957 Suriye ve 1958 Ortadoğu buhranları sırasındaki tutumunu bu bağımlılık çerçevesi içinde değerlendirmek gerekir. Batı faktörünün, Türkiye'yi Arap ülkelerinden ayırıcı rolü en fazla bu dönemde ve Bağdat paktı olayı ile görülmüştür. Daha sonraki gelişmeler, Türkiye'nin bu pakta, İngiltere'ye verdiği söz kadar (İngiltere, Türkiye'nin NATO'ya girmesine yardım ederse, Türkiye de İngiltere'nin Ortadoğu'daki çıkarlarının bekçisi olacağına söz vermişti), ideolojik ve ekonomik nedenlerle de girdiğini göstermiştir. Arap ülkelerinin iç gelişmelerini, Ortadoğu'daki uluslararası sorunları (Filistin, İsrail, petrol vb.), bağımsızlık hareketlerini ve Türkiye'nin güvenlik sorunlarını yanlış değerlendirmek ve dış yardım alabilmek için Batıdan gelen her öneriye açık olmak, Ortadoğu'da, Türkiye'yi daha sonraki yıllarda yapayalnız bırakacak gelişmelere yol açmıştır.

☆ Bölgedeki son gelişmelerin Türkiye açısından etkileri sizce ne olabilir?

★ İçinde yaşadığımız günler uluslararası ilişkilerde yeni değişimlere yol açan olaylarla dolu geçiyor. Özellikle Ortadoğu'daki tüm ülkeler yeni değerlendirmeler içerisindedirler. Bu arayışların, bölgedeki ittifakların, andlaşmaların bozulmasına yol açması doğaldır. Bu değişimlerin yaşandığı dünya, aynı zamanda bu değişimlerin dünyasıdır. Bugünlerde özellikle İran olaylarından sonra, Türkiye'nin bölgedeki öneminin arttığı vurgulanıyor sık sık. Değerlerine hâlâ sıkı sıkıya bağlı göründüğümüz Batı ittifak düzeni, Türkiye'nin bölgedeki öneminin arttığını söylemekle yetiniyor sadece. Oysa içinde yaşadığımız toplumsal ekonomik koşullar, bu sözkonusu "önem"in kendisi tarafından da anlaşılmasıdır. ABD'nin İran'da Şah rejimini kurtarmak için eyleme geçemeyişi Ortadoğu'da değişen dengeler, önemini yitiren ittifaklar konusunda da çarpıcı bir gerçeği vurgulamaktadır. Ne acıdır ki, bu bölgede batının boş sözlerini ciddiye alan, uyurgezer tek ülke kalmıştır: Türkiye. Bugün CENTO'nun başına gelenlerin, hâlâ değişen dünyaya bakarak, birgün NATO'nun da başına gelebileceğini söylemek, falcılık olmasa gerekir. Zamanlamayı iyi yapamamanın, büyük tarihsel dönüşümün fırsatlarını kaçırmak olduğunu, yakın geçmişteki deneyimler göstermiştir. Çeyrek yüzyıldan beri yeryüzünde yaşananlar, Türkiye'nin, tarihin gidişine ters bir politika güttüğünü kanıtlamaktadır. Bu konuda büyük beklentiler içinde olmak, kuşkusuz iktidarların yıpranışı demektir. Ama gene de, bağımsızlık ve özgürlükten yana olanlar için yapılabilecek dönüşümler vardır.

Soda Sanayii'nde 800 işçi kapı önüne bırakıldı

Aylardır üzerinde tartışmaların sürdüğü Türkiye Soda Sanayii'ndeki bunalımlı durum geçtiğimiz hafta yeni bir boyut kazandı. Soda Sanayii işvereni, basına verdiği çarşaf çarşaf ilanlarda Soda Sanayii'nde çalışan 800 işçinin neden iş akitlerinin fesh edildiğinin "gerekçelerini" açıklamaya çalışıyordu. İlanda Türkiye Soda Sanayii'nin yurt ekonomisi açısından önemine değinildikten sonra işçilerin "aşırı istekleriyle" bu önemli fabrikayı çalışamaz hale getirdikleri belirtiliyordu.

Türkiye Soda Sanayii İşvereninin yaymlattığı ilan tepkilere yol açtı. Soda Sanayii işçilerinin örgütlü bulunduğu DİSK'e bağlı Petkim-İş Sendikası'ndan yapılan açıklamada işverenin aylardır sahnelediği oyunlar anlatıldı. Fabrikanın işlemez hale gelmesinin ilanda belirtilenin aksine işveren olduğu açıklanan bildiride Soda Sanayi işçilerinin mücadelesinin süreceği belirtildi.

Öte yandan Soda işvereninin 800 işçinin iş akitlerini feshetmesi üzerine Türkiye İşçi Partisi Mersin İl Başkanlığı tarafından yayınlanan bildiride ülke için stratejik öneme sahip Soda fabrikasının bu duruma düşürülmesinin tek sorumlusunun işveren ve destekçileri olduğu belirtildi.

TİP'in bildirisinde "Seçimlerde işçiden emekçiden yana vaadler veren CHP, işçi ile işveren arasında bir tercih gerektiğinde Soda örneğinde olduğu gibi oy aldığı kitlelere sırtını dönmektedir." "Kamouyunu yanıltmak, işçileri haksız göstermek için yüzbinlerce lira ödeyerek gazetelerde çarşaf gibi ilanlar veren Soda işvereni gerçekleri kitlelerden saklayarak yalan söylemektedir. Türkiye İşçi Partisi, bütün antidemokratik, yasa dışı uygulamaları ve 800 işçiyi yasadışı gizli lokavt niteliğindeki bu uygulama ile kapı dışına bırakan Soda sanayii işverenini ve destekçilerini şiddetle kınar." deniliyor.

Diyarbakır-Mardin-Siirt Tabib Odası Kongresi yapıldı

Türk Tabibler Birliği'ne bağlı Diyarbakır, Mardin ve Siirt Tabib Odası'nın yıllık kongresi 18 Mart günü toplandı. İlerici, demokrat ve sosyalist hekimlerin çoğunlukta bulunduğu kongrede, ülkenin sağlık sorunları, hekim ve yardımcı tıp personelinin ekonomik, demokratik hakları ile özlük sorunlarını dile getiren konuşmalar yapıldı. Bölgenin tek tıp fakültesi olan Diyarbakır Tıp Fakültesi'nin yönetimine egemen olan anti-demokratik nitelikli öğretim üyelerinin yasa dışı uygulamaları ve öğretim özgürlüğünü tehdit eden girişimleri sergilendi. Ülkede tırmandırılan faşizmin, anti-demokratik eğilim ve uygulamaların, örnekler verilerek nedenleri anlatıldı. Faşizmin, anti-demokratik eğilim ve uygulamalar kaynağının sınıfsal olduğu, bunların ekonomik kaynaklarına inilmeden, tekelci büyük sermayenin ve büyük toprak ağalarının ekonomik ve politik egemenliğini sınırlandıracak ve giderek etkisiz kılacak önlemler alınmadan, kalıcı sonuçlara ulaşabilmenin mümkün olmadığı vurgulandı.

Kongrede bazı kışkırtmalara başvuran küçük bir maocu grubun niyetleri açığa vuruldu. Maoculuğun evrensel plandaki gerici kışkırtmaları ile Türkiye ölçeğindeki maocu bozguncuların emperyalizme ve müttefiki yerli burjuvaziye yardakçılık yapan politikaları sergilenerek soyutlanması ve kongreyi terk etmeye mecbur bırakılması sağlandı.

467 hekim ve diş hekimini temsil eden kongrede, Oda Başkanlığına TİP üyesi Dr. Tarık Ziya Ekinci, Genel Sekreterliğe de Dr.Op. Şerif Karakoyunlu seçildiler.

ABD hapishanelerinde 300.000 çocuk

Yıllardan beri dünyanın başına bela kesilen, Uzakdoğu'da, Ortadoğu'da, Afrika'da sivil halkın, çocukların üzerine acımasızca bombalar yağdırarak onları katleden ABD emperyalizmi, kendi halkına ve kendi ülkesinin çocuklarına karşı da aynı ölçüde acımasız.

ABD'de sistemin kurbanlarının öyküleri artık dillere düştü. Herkes tarafından biliniyor. Son günlerde yayınlanan bir makale, ABD'li çocukların ne denli güç koşullar altında yaşadıklarını ortaya koydu.

ABD hapishanelerinde 300 bin çocuk bulunuyor. Bu çocukların hiçbirinin suçu cinayet işlemek değil.. Demir parmaklıklar altında bulunmalarının tek nedeni, mevcut sistemi protesto etmeleri! Bu çocukların durumunu, ABD Ulusal Adalet Komisyonu'nun bir üyesi, Başkan Jimmy Carter'a yazdığı bir mektupta dile getiriyodu. Mektupta bu çocukların adi suçlularla birlikte hapishanelere konmalarının nedeni, evdenkaçmak, okula devamsızlık, okuldan kaçma ya da buna benzer yaramazlıklar olduğu belirtiliyor. Doğrudan doğruya "sistem"le ilgili olan bu tür çocuk "suç"larına karşı verilen "ceza"lar, ABD'nin kendi çocuklarına karşı acımasızlığını bir kez daha vurguluyor.

Bildirildiğine göre, bu çocukların cezaevlerinde içinde bulundukları koşullar da yürekler acısı. Hemen hepsi yoksul emekçi ailelerin çocukları olan bu küçük tutuklular, "çiftlik", "eğitim merkezi", vb. adlar takılan toplama kamplarında adeta depolanıyor. Beton, güneş görmez hücrelerde, sidik, bozuk yiyecek ve rutubet kokuları içinde yaşamak zorundalar. Bu arada çocuklara işkence yapıldığından da söz ediyor, ABD Ulusal Adalet Komisyonu üyesi. Örneğin Florida'da çocukların damarlarına idrar iğnesi yapılıyor. Yine Carter'a mektup yazan ABD'li hukukçu, Virginia eyaletinde böyle bir yerde çocuğu ayaklarından asılmış olarak gördüğünü bildiriyor. Ergenlik çağında hamile kalankız çocuklarının da bu çocuk hapishanelerine atıldığı mektupta belirtiliyor.

Yıllardan beri kafalara işlenmek istenen ABD'nin "hür demokratik" sisteminin nasıl bir sistem olduğu, kendi halkına karşı ne denli canavarca baskılar uyguladığı, böylelikle, hem de bir ABD'li hukukçunun ağzından bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Kemik yalayıcılara ithaf olunur...

Çocuk yılında

Dünyanın tüm ilerici güçleri elele

5 kıtadan haberler

İZVESTİYA, CENTO'DAN SONRA, "ORTADOĞU ANLAŞMA ÖRGÜTÜ'NÜN" KURULMASI TEHLİKESİNE DİKKATİ ÇEKTİ

Sovyetler Birliği'nde yayınlanan "İsvestiya" gazetesi, CENTO'nun dağılışını yorumlarken, örgütün dağılmasındaki başlıca etkenin, "bu saldırgan birliği yıldan yıla daha güçlü bir şekilde sarsan uluslararası yumuşama süreci" olduğunu belirtti. İzvestiya, diğer bir saldırgan olan SEATO'nun (Güney Doğu Asya Antlaşma Örgütü) dağılmasının da CENTO'nun ölümünde etkili olduğunu vurguladıktan sonra, İran'daki monarşinin yıkılışının CENTO'ya inen son darbe olduğunu hatırlattı.

Sovyet yayın organı daha sonra, CENTO'nun dağılmasına karşın Ortadoğu'daki halkların emperyalist devletlerin Ortadoğu'da yeni askeri bloklar oluşturma girişimlerine karşı uyanık bulunmaları gerektiğini söyledi. İzvestiya, buna örnek olarak, Mısır, Suudi Arabistan ve İsrail'in oluşturması düşünülen METO'nun kuruluş planlarını gösterdi.

BRZEZİNSKİ'NİN YILDIRMA GEZİSİ SONUÇSUZ KALDI

ABD Başkanı Carter'ın Ulusal Güvenlik Başdanışmanı Brezinski'nin Suudi Arabistan ve Ürdün'ü, Mısır ile İsrail arasında imzalanması tasarlanan ayrı barış anlaşması lehine ikna etmek için Ortadoğu'ya yaptığı gezi sonuçsuz kaldı. Brzezinski'nin gezisi sonunda Ürdün ve S. Arabistan tarafından yapılan açıklamalarda, İsrail'le yapılacak bir barış anlaşmasının Arap Birliği bütününden çıkması gerektiği belirtildi. Gözlemciler, Ürdün Kralı Hüseyin'in "kendi varlığını korumak için", S. Arabistan'ın ise tek başına ABD'nin desteğine güvenemediği için bu kararı almak zorunda kaldığını vurguladılar. Ortadoğu'da Amerikan barışı girişiminin böylece şimdiden sonuçsuz kalması, herşeyden önce FKÖ'nün yükselen saygınlığının ve etkisinin bir sonucu olmuştur.

1979 Dünya Çocuk Yılı nedeniyle çeşitli uluslararası kuruluşların girişimleri sürüyor. Bir yandan Birleşmiş Milletler bünyesindeki çeşitli kuruluşlar, Dünya Çocuk Yılı nedeniyle çeşitli programlar çerçevesinde girişimlerini sürdürürken, BM bünyesi dışındaki kuruluşlar da yeni programlar hazırlıyorlar. Özellikle uluslararası niteliğe sahip olan ilerici, demokratik örgütlerin, bir dizi ilginç programları gerçekleştirme aşamasında oldukları bildiriliyor.

Bunlardan biri, kısa adı SIMEA olan *"Uluslararası Çocuk Hareketi Komitesi"*. Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'na bağlı bir kuruluş olan SIMEA, bundan 22 yıl önce, Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun 1957 yılında Kiev'de yapılan Kurultayı'nda kuruldu. SIMEA, ya da "Uluslararası Çocuk Hareketi Komitesi", politik karakteri olmayan çocuk hareketleriyle ilişkilerin genişletilmesi yolunda kuruluşundan bu yana çalışmalarını sürdürüyor. SIMEA'nın amacı, çocukların barış, dostluk, enternasyonalizm, toplumsal ilerleme, ulusal bağımsızlık ve demokrasi doğrultusunda eğitilmesi. Emperyalizme, sömürgeciliğe ve yeni sömürgeciliğe karşı mücadele eden SIMEA, Birleşmiş Milletler'in "Çocuk Hakları Bildirisi"nin 10 ilkesi doğrultusunda, dünya çocuk örgütleri ve benzeri kuruluşları arasındaki ilişkilerin genişletilmesi için de çalışmalar yapıyor.

SIMEA'nın girişimleri

"Uluslararası Çocuk Hareketi Komitesi", Dünya Çocuk Yılı nedeniyle bir dizi girişimde bulundu. Bunlardan biri, Avrupa çocukları için "Uluslararası Öğrenci Çocuklar Tatil Kampı" örgütlenmesi. Bu tatil kampı için evsahipliği görevini Macaristan Halk Cumhuriyeti üzerine aldı. Kampta geçirilecek süre içinde düzenlenecek toplantılarla, bu kampın eğitici bir işlev yerine getirmesi de bekleniyor. Kampta bir de bilimsel konferans düzenlenecek. Bu konferansın konusu ise "Uluslararası Çocuk Yılı dolayısıyla gençlik örgütleri önünde duran sorunlar." Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu yöneticileri, kamp programının özellikle sosyalist, kapitalist ve gelişme halindeki ülkelerden çocukların yaşıtlarıyla dayanışmalarını geliştirecek nitelikte olduğunu bildiriyorlar.

SIMEA'nın Dünya Çocuk Yılı programında Eylül ayı içinde Moskova'da düzenlenecek, "Bütün ülkelerin çocuklarına barışçı ve güvenli yarınlar sağlayalım" sloganı altında bir konferans ile, Macaristan'da BM örgütüne bağlı Çocuk Sorunları Uzmanları Örgütü XXI. dönem toplantısına katkıda bulunulması da var. Macaristan'daki toplantıda "çocuk haklarının korunmasında hükümetlerin rolü" nün inceleneceği bildiriliyor.

SIMEA'nın en büyük girişimi olarak nitelenen program ise, "Barış Bayrağı" sloganıyla 15-25 Ağustos tarihlerinde Sofya'da yapılacak olan Dünya Çocuk Asamblesi'ne etkin olarak katılma. Ayrıca Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde de geleneksel spor yarışmaları düzenlenecek. SIMEA'nın Prag'da sosyalist ülkelerden "öğrenci çocuklar" örgütleri arasında danışma niteliğinde bir toplantı düzenlemesi ve Polonya Halk Cumhuriyeti'nde bir Uluslararası Çocuk Hastanesi açılması da öngörülüyor.

sosyalist ülkelerin girişimlere katkısı

SIMEA'nın sekreteri Munhjartal, kendisiyle yapılan bir görüşmede, komitenin kendi örgütleyip gerçekleştireceği girişimlerden başka, Uluslararası Çocuk Yılı nedeniyle yapılacak tüm uluslararası ve ulusal girişimlere de etkin olarak katkıda bulunacağını bildirdi. Munhjartal, Dünya Çocuk Yılı'nın gerçekleştirilmesine sosyalist ülkelerin, reel sosyalizm dünyası gençlik ve öğrenci çocuk örgütlerinin katkısının nasıl değerlendirildiği sorusunu ise şöyle yanıtlıyordu:

"Önce şunu belirteyim: Dünya Çocuk Yılı'nın başarıyla gerçekleştirilmesini amaçlayan en ilginç, en önemli girişim ve forumların çoğunu sosyalist ülkeler önerdi. Sosyalist ülkeler bu girişimleri önermekle kalmıyor, evsahipliği görevlerini de üstleniyorlar. Bundan başka reel sosyalizm dünyasında küçük yurttaşların, yani çocukların haklarının birer soyut slogan değil, toplumun tüm çocuklarının gelişmesi ve eğitilmesinde çok yönlü bir ilgide ifade bulmasının da birinci önemi vardır. Sovyetler Birliği başta olmak üzere sosyalist topluluk ülkelerinin izlediği; dünyada kalıcı barış, güvenlik ve halklar arasında işbirliği politikasıyla, aslında tarihsel yumuşama süreci gerçekleştirilmekte, gezegenimizin yarını, çocukların mutluluk içinde büyüyebilecekleri o barış ve anlaşma ortamı yaratılmaktadır."

"tüm ilericiler görev başına"

SIMEA Sekreteri Munhjartal, bir başka soruyu yanıtlarken de Dünya Çocuk Yılı nedeniyle yapılacak olan tüm girişimlere dünyamızdaki tüm ilericilerin etkin biçimde katılmasının gerekliliğini vurguluyordu. Dünyanın yarını olan çocuklara daha fazla ilgi gösterilmesinin zorunlu olduğunu belirten SIMEA Sekreteri şöyle diyordu:

"Çocuklar sevgi ve yakın ilgi ortamında büyümelidir. Bunu sağlamak insanlığın en önemli ödevlerinden biridir."

İnsanlığın bu en önemli ödevinin yerine getirilmesinde görevlerin en büyüğü de dünya ilericilerine düşüyordu.

Bu arada Dünya Sağlık Örgütü tarafından yayınlanan bir rapora göre, dünyada 800 milyondan fazla çocuğun yıllık gelirinin 100 dolardan az olduğu bildiriliyor. Aynı rapora göre kalkınma halindeki ülkelerde 1 milyar 200 milyon çocuk bulunuyor ve bunların yaklaşık 90 milyonu yeterli gıdayı alamıyorlar. Dünya Sağlık Örgütü bu ülkelerin çoğunda, her 1000 çocuktan 150-200'ünün daha bir yaşına basmadan öldüklerini bildiriyor.

Gelişmekte olan ülkelerde çocukların toplumsal durumlarının ve eşitsizliğin ne derece kötü olduğu herkes tarafından biliniyor. Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun ve onun bünyesindeki "Uluslararası Çocuk Hareketi Komitesi"nin Dünya Çocuk Yılı'ndaki girişimleri bu açıdan da büyük bir önem kazanıyor. Özellikle, komitenin çalışmalarında olduğu gibi BM'nin çeşitli kurullarının Dünya Çocuk Yılı'yla ilgili çalışmalarında sosyalist ülkelerin ev sahipliği görevini üstlenmeleri çok anlamlı. Bu bir tek şeyi gösteriyor. Dünya çocuklarının eşit koşullar altında mutlu yarınlara kavuşmalarının yolu, dünya sosyalist sistemine bağlı ülkelerden, dünyanın tüm ilerici-demokrat ve sosyalist güçlerinin çalışmalarından geçmektedir. Dünya Çocuk Yılı'nın değerlendirilişi, buna en güzel kanıttır.

Afganistan'da devrimci yönetim, emperyalizmin ve ayrılıkçı güçlerin kışkırtmalarına karşı emekçi halkın yurtseverliğinden ve enternasyonal dayanışmadan güç alıyor...

AFGANİSTAN'DAKİ GELİŞMELER, EMPERYALİZMİN BÖLGEDE YİTİRDİĞİ KONUMLARI GERİ ALMAK VE İRAN'DAKİ ULUSAL İKTİDARI KENDİ YANINA ÇEKMEK ÜZERE BAŞLATTIĞI KIŞKIRTMA POLİTİKASININ ÜRÜNÜDÜR

Afganistan'da devrimci yönetim iki ateş arasında

Afganistan'da ayrılıkçı gerici güçlerle devrimci ulusal yönetim arasındaki çatışmalar geçtiğimiz haftalar içinde ileri ölçülere vardı. Hızla silahlandığı anlaşılan gerici güçlerin devrimci yönetime karşı genel bir saldırıya hazırlandıklarını, bu arada halk kitlelerine karşı kırım hareketlerine giriştiklerini gösteren haberler yoğunlaştı.

İran'da ulusal yönetim işbaşına geldikten sonra dikkatler, bu ülke ile komşuları arasındaki ilişkilere çevrilmişti. Monarko-faşist Şah diktatörlüğü boyunca İran, komşularına çeşitli yollardan emperyalizmin dayatmalarını ve şantaj politikasını uygulama işlevini üstlenmişti. Yeni ulusal İran yönetimi, işbaşına geldikten sonra bütün komşularıyla dostluk ve barış ilişkileri sürdüreceğini ilan etti. İran'ın CENTO'dan ayrılma kararını gerçekleştirmesi, Şah yönetiminin siyonizmle işbirliği politikasına son vermesi, FKÖ ile sıkı bağlar kurması, yeni yönetimin açıklamaları doğrultusundaki tutarlı girişimlerdi.

Ne var ki İran'ın Afganistan'la ilişkileri de, bölgedeki durum bakımından başlıca önem taşıyan konular arasındaydı. Geçtiğimiz yıl Afganistan'da devrimci Taraki yönetiminin iktidara gelmesinden Şah rejiminin ölümüne kadar İran, komşu ülkedeki ayrılıkçı hareketleri kışkırtma ve onlara destek olma politikasını uyguluyordu. Pakistan'daki Ziya Ül Hak yönetimi de Afganistan'a karşı uzun süredir kışkırtıcı bir politikayı benimsemişti. Ziya Ül Hak yönetimi, Afganistan'daki gerici ayrılıkçı grupları desteklemeyi, kendisinin bölgedeki hegemonyacı planlarını gerçekleştirmenin bir aracı olarak görüyordu.

Geçtiğimiz hafta içinde Afganistan'dan gelen haberler, İran'ın Şah diktatörlüğü döneminde başlayan müdahalelerinin silahlı biçimler aldığı yönündeydi. Afganistan yönetiminin açıklamasında, İran'ın, ülkedeki Afgan işçilerini geri gönderme görünümü arkasında Afganistan'a 7 bin kadar asker soktuğu bildirildi. Sözü edilen İran'lı askerlerin Afganistan'a girmesinden sonra ülkenin Herat bölgesinde çarpışmaların yoğunlaştığı öğrenildi. Öte yandan Pakistan'ın da, Afganistan'da devrimci yönetime yenilerek geri çekilmek zorunda kalan bir kısım ayrılıkçı kuvvetlere sınır kapılarını açtığı ve bunlara sığınma olanağı tanıdığı açıklandı.

Afganistan'daki ulusal, devrimci yönetimi bir yandan emperyalizmin diğer yandan ayrılıkçı gericiliğin açtığı iki ateş altında tutarak devirmeye yönelik bu girişimlere gerici maocuÇin yönetimi de öteden beri destek oluyordu. Çin yönetimi, Pakistan'daki Ziya Ül Hak iktidarının kışkırtmalarının destek olduğunu açıkça ilan ederek, Afganistan'daki ayrılıkçı güçlere de el altından silah yardımını eksik etmiyordu.

Konuyla ilgili olarak geçtiğimiz hafta Sovyetler Birliği tarafından yapılan açıklamada, İran, Pakistan ve Çin'in Afganistan'daki "müslüman kuvvetleri" destekleme bahanesiyle Afganistan'ın içişlerine karışmaları kınandı ve bu politikadan en kısa sürede vazgeçilmesi istendi.

Afganistan'daki gelişmeler, emperyalizmin Orta ve Uzak Doğu'da yitirdiği konumları geri almak,İran'daki ulusal iktidarı kendi yanına çekmek ve bölgede gerici güçlerin geniş bir ittifakını sağlamak üzere başlattığı kışkırtma politikasının bir ürünüdür. Afganistan'ın devrimci yönetimi, kendisine yönelen bu saldırıları, bölgedeki ve dünyadaki antiemperyalist güçlerin etkin dayanışmasıyla bozguna uğratacak, böylece bölgede barışın güçlenmesine de büyük bir katkıda bulunacaktır.

Maoculuğun sis bombası kendi elinde patladı

Karşı devrimci Çin yönetiminin, Vietnam'a karşı saldırısını başlattıktan sonra dünya kamuoyunu şaşırtmak amacıyla hazırladığı politik "sis bombası" kendi elinde patladı. Maocu Çin yönetiminin, emperyalist ortaklarının omuz vermesiyle BM Güvenlik Konseyi'ne empoze etmeye kalkıştığı karar tasarısı, Sovyetler Birliği'nin vetosu üzerine geri döndü.

Maocu Çin yönetimi , sosyalist Vietnam'a karşı saldırısıyla birlikte iki yönlü bir şaşırtma kampanyasına girişmişti. Bunlardan birincisi, Vietnam'a karşı açılan saldırı savaşını, Kamboçya'da gerici Pol Pot rejiminin halkçı güçler tarafından devrilmesine bağlamaktı. Pekin yöneticileri, kendi saldırılarını, Kamboçya'daki rejim değişikliğini Vietnam'ın müdahalesi olarak göstererek savunmaya çalışıyorlardı. Şaşırtma taktiğinin ikinci yönü ise, saldırının geri çekilmek üzere başlatıldığı balonunu ortaya atarak, önceden kendisini savunma gerekçelerini hazırlamaktı.

BM Güvenlik Konseyi'ne sunulan karar tasarısı, bu taktiğin iki yönünü de kapsıyordu. Tasarı, Çin saldırganlığını kınamadan,sadece "geri çekilme" koşuluna öne sürüyordu. Çin, sözüm ona "geri çekildiğini" daha önceden ilan etmiş olarak, böylece tasarının lehinde, yani "sureti haktan" gözükebiliyordu(!) İkinci olarak, aynı karar tasarısı, "Vietnam'ın da Kamboçya'dan geri çekilmesi" gibi bir unsur taşıyordu. Bu iki unsurun birleşmesiyle karar tasarısı, Çin saldırganlığını yargılamak şöyle dursun, tam tersine emperyalist devletlerin elbirliğiyle Çin'i aklamış oluyordu. Bu oyun, Sovyetler Birliği'nin vetosu, Çekoslovakya'nın karşı oyuyla, daha başlamadan bozuldu.

Maoculuğun sis bombası, böylece sadece Çin yönetiminin elinde patlamakla kalmadı. Bomba, yerli maocuların da elinde patladı. Aydınlıkçı maocular Güvenlik Konseyi'ne sunulan tasarı kesinleşmiş gibi hazırladıkları ve Vietnam'ın Kamboçya'dan çekilmesini isteyen bir metni bir dizi öğretim görevlisinin imzasına açtılar. Metinde, BM Güvenlik Konseyi'nin "karar"ından söz ediliyordu ama BM Güvenlik Konseyi'nin herhangi bir "karar"ı yoktu. Böylece hem maocular, hem de önlerindeki kağıda herhalde bakmadan imza atanlar, havanda su dövmüş oluyorlardı. ●

Federal Almanya'da da yeni-naziler "komando" adını aldılar. Böylece Türkiye'deki faşist hareketin uluslararası faşist harekete bir "katkısı"daha ortaya çıktı.

. Federal Almanya'da yayınını sürdüren "Komando" adındaki dergi geçenlerde "Hogfmann'ın Savunması için Spor Grubu" (WSG) adında bir örgütün kurulduğunu açıkladı. Açıklamada bu örgütün SS'lerin geleneğini sürdüreceği ve üyelerinin "komando" adını aldığı belirtildi. Dergi, komandoların, belirli üniformalar giyerek zırhlı araçlarla dolaşacağını, bu arada her hafta askeri talimlerde bulunacağını da bildiriyordu. WSG örgütünün yalnız Almanlara değil aynı zamanda "tüm Avrupalılara" da açık olacağı ilan edildi.

F. Almanya'daki ilerici güçlerin, dağıtılması ve yasaklanması için hükümeti eyleme çağırdığı bu "komando" örgütü, faşistlerin bugün de hangi ortak yöntemleri, hatta hangi ortak adları sürdürdüğünün bir kanıtıdır. Türkiye'deki "komando" adının esrarını çözemeyenlerin dikkatine sunulur

Dünya sürekli değişiyor ve gelişiyor. Değişme, alınan yol her zaman kolayca farkedilemiyor. Tıpkı sürekli hareket halinde olan dünyanın dönüşü gibi. Ama, alınan yol yeterli ise değişmeyi görmemek, hele başka gözlerden saklamak olanaksız. Dünyamızın değişimi rastgele, tesadüfi değil. Belirli bir düzenlilik içinde ve belirli yöne doğru gelişiyor. Bu akışı tersine çevirmek dünyayı tersine döndürmek kadar olanaksız.

Uluslararası toplumsal gelişmenin doğrultusu dünyanın barışçı, demokratik ilerici güçlerinin yanında. Bu gelişmede Birleşmiş Milletler Örgütü uluslararası ilişkilerin düzenlediği en üst düzey örgütlenme biçimi olarak yer alıyor. Örgütün karar alma mekanizması günümüz uluslararası ilişkilerinin gerçekçi değerlendirilmesine olanak verecek biçimde düzenlenmiş. Dünya uluslar topluluğunun bu üst forumunu, uluslararası ilişkilerin çağımızdaki gelişme doğrultusuna karşı kullanmak kimsenin başaramayacağı yanlış bir hesap olacak.

Bu yanlış hesaplardan biri Ortadoğu'da Amerikan "Barışı" üzerine yapılıyor. Ortadoğu'da gelişmelerin gösterdiği eğilim emperyalizmin ve gericiliğin gerilemesi yönünde. Ortadoğu'ya emperyalizmin ve gericiliğin sunduğu Amerikan barışı bu gerilemeyi durdurmayı, tersine çevirmeyi amaçlıyor. Ancak bu girişimin, dünyanın barışçı, demokratik, ilerici, toplumsal gelişmeden yana güçlerinin de dayanışmasıyla, bölge halkının mücadele duvarına çarpıp dağılacağından kuşku duyulmamalı. Olayın bir yönü böyle.

Birleşmiş Milletler'i hatırlamak

Bir başka yön ise Ortadoğu bölgesi halkına dayatılmak istenen emperyalist zorbalığın BM'de belirlenen eğilime tam karşıt olması. BM Örgütü Ortadoğu'da barışın gerekli ön koşullarını belirlemiş durumda. ABD ve şerikleri bu koşulları yok sayarak "çözüm" bulma peşinde koşuyorlar. BM kararları ve emperyalizmin davranışına bu bir örnek.

Yirmi bir Mart tüm dünyada ırk ayrımcılığına karşı mücadele günü. Sovyetler Birliği'nin önerisiyle kabul edilen BMÖ kararları uyarınca. G. Afrika Cumhuriyeti'nin ırkçı saldırgan nitelikleri biliniyor. İsrail'in de bu nitelikleri malum. Bunun için İsrail ile Güney Afrika'nın çok yakın ilişkilerinin olması, özellikle 1967' dan sonra ilişkilerin sıkılaşması bir rastlantı değil. ABD ve temsil ettiği emperyalist çıkarlar BM kararlarına rağmen bu iki ırkçı ülkenin başlıca desteği ve kışkırtıcısı. İşte BM kararları ve emperyalizm ilişkisine bir başka örnek daha. Örnekler kolayca artırılabilir.

Mahkemede alacaklısı olduğu adamın kendisini tanımadığını söylemesine kızan Laz'ın "ben de oni tanımayrum" dediği fıkrada anlatılır. Denktaş başka türlü davranıyor. Çünkü en azından kimseden alacaklı değil! KTFD'ne yardım aramaya AET kapısını çalmak üzere Brüksel'e gitti. Türkiye'nin bulamadığı taze parayı verirler mi, nasıl karşılanır ayrı bir konu. Ama bu vesileyle Kıbrıs sorununun önümüzdeki günlerde daha da güncelleşeceğini söylemek yanıltıcı olmayacak. Kıbrıs'tan söz edince BM kararlarını anımsamamak olanaksız. BM kararları doğrultusunda hareket edilmesi gerektiğini söyleyenler bu kararları hiç unutmamalı. Unutmak ve unutturmak isteyenlere esasen barışçı, demokratik güçlerin izin vermeyeceklerinden kimsenin kuşkusu olmamalı.

BM örgütünü kendi ideolojik saldırılarının aracı olarak kullanmak isteyenlerin girişimlerinin gerçekler duvarına çarparak kendi üstlerine yıkılacağına kuşku yok. Ancak, Ortadoğu'da Pax americana'nın örümcek kollarının Kıbrıs'a doğru uzanma olasılığının yüksek olduğu şu günlerde BM kararlarının hatırlanmasında büyük yararlar bulunmaktadır.

c raşit kaya

Bulgaristan'da halk okuma odaları (2)

Sosyalizmin kuruluşunun yedek gücü

TÜRKER ACAROĞLU

Antifaşist faaliyette bulundukları gerekçesiyle 1941-1944 yılları arasında 480 Halk Okuma Odası hükümetçe kapatılmış.

1911 yılında kurulan Halk Okuma Odaları Birliği, 1957 yılında toplanan Vatan Cephesi'nin IV. Kongresi'yle Vatan Cephesi'ne katılmış. Ama Halk Okuma Odaları kendi yönetimini, özel karakterini korumuş.

Halk Okuma Odalarının bugünkü görevleri de Sanat ve Kültür Komitesinin 1974'teki genel kurul toplantısında şöylece saptanmış:

1- Okuma Odalarının halk ve gençlik üzerindeki ulusal ve uluslararası eğitim bakımından ideolojik çalışmalarını canlandırmak,

2- Halk Okuma Odalarının eğitsel-kültürel faaliyeti ile sosyalist bünye sorunları arasındaki bağı daha çok sıkılaştırmak,

3- Okuma Odalarını, çağdaş insanın sanat ve estetik eğitimi için aktif birer ocak durumuna dönüştürmek,

4- Örgüt ve uygulama alanında, kültür ve eğitim, boş zamanları değerlendirme, eğlence ve dinlenme, daha bol ürün alma, beş günlük iş haftası koşullarına uyma alanlarında Halk Okuma Odalarına daha büyük bir rol ve yer vermek.

Bu belli başlı görevleri yerine getirmek için, Halk Okuma Odaları kitaplıklar ve okuma salonları açıyor. Halk eğitimi kursları düzenliyor, amatör sanat temsilleri veriyor, halka tarım kursları açıyor, klüpler ve dernekler kuruyor.

Devlet, Bulgarlara özgü bir örgüt olan Halk Okuma Odalarının gelişimini sağlamak için her türlü özeni gösteriyor. Bunların ulusal karakterini koruyup geliştirmek, faaliyetlerini Bulgar halkının en güncel sorunlarına bağlamak için çaba harcıyor. O yüzden, 1968'de Partinin aldığı bir karar gereğince, Halk Okuma Odaları, Sanat ve Kültür Komitesi sistemine alınmış. Böylece, amatörlerin sosyo-kültürel örgütü olarak, Halk Okuma Odaları, Sanat ve Kültür Komitesi çalışmalarında kişisel ve toplumsal girişim ilkesinin güçlenip zenginleşmesine yardımcı oluyor. Bir milyonu aşkın Halk Okuma Odası üyesi, Bulgaristan'ın kültür mücadelesini yönetmekle sorumlu toplumsal bir sisteme bağlanmış durumda.

Bulgaristan'da Halk Okuma Odalarının sayısı 4 bin 333. Bunlardan 3 bin 946'sı köylerde çalışıyor. Geriye kalan 387'si kentlerde. Bulgar rönesansı döneminden 9 Eylül 1944'e kadar ülkede Halk Okuma Odaları için 485 bina yapılmış, bunlara sosyalist devrimden sonra 1869 yeni bina daha katılmış. Böylece toplam olarak 2 bin 381 binaları var. Bunlardan 263'ü kentlerde, 2 bin 118'i köylerde.

Şimdi Bulgaristan'da Halk Okuma Odalarının 4 bin 333 kitaplığı var. Bu, 1939'daki sayının iki katı. Bu kitaplıklarda 22 milyon 733 bin 323 cilt kitap var. 1972 yılı başından 1973 yılı ilk üç ayı sonuna kadar, yani 15 ay içinde bu kitaplıklar 1 milyon 641 bin 617 okuyucuya 28 milyon 500 bin kitabı ödünç vermiş. Aynı zamanda 2 bin 928 konferans verilmiş, 7 bin 585 kitap tartışması yapılmış, 1490 yazarla görüşme düzenlenmiş, 18 bin başkaca kültürel girişimde bulunulmuş.

Halk Okuma Odalarında şimdiye kadar 253 yerel müze açılmış. Bunların koleksiyonları, bulunulan yerin geçmişi üzerine araştırma yapacaklara birer merkez, birçok yerin tarihiyle ilgili nadir araç ve gereçlerin saklandığı birer depo oluşturuyor.

Halk Okuma Odalarının genel konuları anlatan 1102, uzmanlık dersleri veren 337 halk üniversitesi var ve bu kurumların 865 bin 886 kişi öğrenim görüyor. Bunlar şimdiye dek 15 bin 254 ders ve konferans dinlemişler.

30 Haziran 1973'e kadar Halk Okuma Odalarında 6003 amatör artist topluluğu kurulmuş ve bazı sanat türlerini faal olarak uygulamışlar. Amatör temsil topluluklarının sayısı 1514, amatör koro topluluklarının sayısı 1085, halk türküleri topluluklarının sayısı 1034, klasik vokal koroları 405, halk müziği orkestraları 254, dans toplulukları 744, hafif müzik toplulukları 319, satirik konularda resital veren gruplar 177. Bu yapımlara katılan amatör artist sayısı 137 bin 763. Bunlardan 91 bin 717'si köylerde oturup çalışıyor. 1973'te Berlin'de yapılan X. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivalinde, Bulgar Kültür Delegasyonu tam 49 ödül kazanmış. 3. Cumhuriyet Festivaline 450, 4. Cumhuriyet Festivaline 691 amatör artist topluluğu katılmış, bunlar toplam olarak 528 altın madalya, 319 gümüş madalya, 202 bronz madalya kazanmışlar.

Çok sayıdaki Halk Okuma Odalarında müzik, bale, modern dans, hitabet, belagat, tiyatro, resim okulları ve klüpleri kurulmuş. Bu 2 bin 750 okul ve klübe kendi istekleriyle devam eden 70 bin kişi, uzmanlık dersleri görüyorlar.

Son üç yılda, Kiril ile Metodiy kardeşlerin Slav alfabesini yarattıkları gün olan 24 Mayıs'ta kutlanan Bulgar Kültür ve Edebiyat Bayramı dolayısıyla, Devlet Konseyi 170 Halk Okuma Odası ile bunların bin beş üyesini nişanla taltif etmiş. Gene bu vesileyle Sanat ve Kültür Komitesi, Halk Okuma Odalarının çalışkan, gayretli 4 bin 500 personelini "Halk Okuma Odaları davasına liyakat" madalyasıyla ödüllendirmiş.

122 yıllık bir geçmişi olan Bulgar Halk Okuma Odalarının eğitsel ve kültürel çalışmaları, ileriye dönük, gitgide artan bir başarıya ulaşıyor. Başarılarla dolu geçmişi ile bugünkü parlak durumu, bunun garantisidir.

Bulgaristan Devlet Başkanı Todor Jivkov, on yıl önce, bu konuda şunları söylemiş: *"Halk Okuma Odalarımız, özgün bir kültür hazinemizdir. Tarihte ve günümüzde iyi bir sınav vermiş olan bu Odalarda, mütevazi binlerce üyeden kurulu bir ordu feragatle çalışır. Yurtsever bir amaç güden bu kuruluşlar, haklı olarak, derin bir saygıya layıktır."*

Bulgar Sanat ve Kültür Komitesinin 30-31 Ocak 1969 tarihinde Sofya'da toplanan 4. Genel Kurulunca kabul edilen Halk Okuma Odaları Tüzüğü 12 sayfalık bir broşür biçiminde 6 bin adet basılmış. Dört bölüm içinde 27 maddeden oluşuyor.

Bulgar Halk Okuma Odalarının amaçları ve sorunlarıyla çalışma biçimleri üzerine yukarıda kısaca bilgi vermeye çalıştım. Asıl üzerinde durmak istediğim noktalar, bunların kuruluşu, örgütlenmesi, mali ve maddi kaynaklarıdır.

Bağımsız birer eğitsel-kültürel kurum olan Halk Okuma Odaları halk tarafından kurulur. Birkaç kişi biraraya gelip Tüzüğü gözden geçirir, üye yazımına başlar. Bu üyeler Okuma Odasının kurucuları olur. Önce Okuma Odasına bir ad seçer. Yönetim Kurulu ile Denetim Komisyonunu seçer. Yeni kurulan Okuma Odası, İl Sanat ve Kültür komitesindeki deftere kaydedilir.

Nüfusu 10 bine kadar olan köylerde bir tek Okuma Odası açılır. Gereksinme duyulursa, Okuma Odası kendi şubelerini açar. Okuma Odası Yönetim Kurulunun kararıyla uzak semtlerde mahallelerde, orman, tarım, hayvan işletmelerinde şube açılır. Bunun için İl Sanat ve Kültür Komitesinin onayı gerekir.

Nüfuz azalması ya da köylerin birleştirilmesi nedeniyle Okuma Odasının kapatılması, Genel Kurul kararıyla olur. Kapanan Okuma Odasının malı-mülkü, İl Sanat ve Kültür Komitesinin tayin edeceği başka bir Okuma Odasına devir ve teslim edilir.

14 yaşını bitiren her Bulgar yurttaşı Okuma Odasına üye olabilir. Adayların başvurusu üzerine, Yönetim Kurulu yeni üye alır. Gençlik dernekleri, Okuma Odalarına kollektif (topluca) üye olurlar.

Okuma Odası üyelerinin hakları ve görevleri şunlardır:

a) Okuma Odasının yönetim kurullarına üye seçer ve seçilirler;

b) Okuma Odasının kitaplığından yararlanırlar; dersleri, konferansları, konserleri, temsilleri, eğlence gecelerini, radyo ve televizyon programlarını, başkaca kültür olaylarını izlerler; Okuma Odasının ilgisine göre kurulmuş amatör sanat topluluklarına, klüplerine, derneklerine katılırlar.

c) Okuma Odasının genel kurul ve yönetim kurulu kararlarına uyarlar;

d) Üyelik ödentesini öderler. Ödenti miktarını Okuma Odasının genel kurulu kararlaştırır (yılda 0.60 levadan az olamaz). Kollektif üyelerin ödentisini, Okuma Odası ile Dernek yönetim kurulları ortaklaşa kararlaştırır, olanaklara göre değişir.

Okuma Odasının üst organı olan üyelerin genel kurulu, her yıl en az bir kez toplanır. Burada Okuma Odasının önemli sorunları, eğitsel-kültürel faaliyeti, yönetim, örgütlenme, maddesel ve mali durum vb. gibi işler ve sorunlar görüşülüp kararlaştırılır. İki yılda bir Okuma Odasının hesap ve seçim toplantısı yapılır.

Yönetim Kurulu Okuma Odasının malmı-mülkünü yönettiği gibi, kadrolara memur ve hizmetli tayin eder. Okuma Odasının iç hizmet tüzüğünü hazırlar. Meslek birlikleriyle, başkaca toplumsal örgütler ve enstitülerle sıkı işbirliği halinde çalışır.

Yönetim Kuruluna devlet ve kültür adamları, uzmanlar, gençler, işçiler, üreticiler; kitaplıkların, amatör sanat topluluklarının dernek ve klüplerin, halk üniversitelerinin, çocuklara müzik ve bale okullarının, yabancı dil kurslarının, müze kolleksiyonlarının ve başkaca kültür girişimlerinin oluşturulmasında, çalışmalarında, örgütlenmesinde yardımcı olurlar.

Bulgar Halk Okuma Odaları bağımsız tüzel kişiliklerdir. Pek çoğunun "Narodno İtalişte" (Halk Okuma Odası) adlı süreli dergileri vardır. 1870 yılında kurulan "Çitalişte" (okuma odası) dergisini ise, Sofya'daki Kültür Komitesi bugün de aylık olarak yayımlamaktadır. Bunlarda tanmış ve genç ozanların şiirleri, yeni yayın tanıtmaları, halkın sanat ve estetik eğitimiyle ilgili yazılar, Okuma Odalarının çeşitli faaliyetlerine ilişkin haber ve yazılar, Kültür Komitesince alınan kararlar, ünlü yazar ve ozanlarla ilgili incelemeler, doğa, aile, yaşam, ahlak vb. konularda yazılar, bulmaca ve bilmeceler, güldürü yazıları ve karikatürler yayınlanır.

"Çitalişte" dergisi, Bulgaristan halk okuma odalarının çok yönlü çalışmalarını yansıtan tek halk kültürü dergisidir. Burada yayınlanan makalelar, röportajlar, başkaca materyaller halk okuma odaları yöneticilerine, kitaplık memur ve uzmanlarına, tiyatro, müzik ve dans toplulukları yöneticilerine, halk üniversitelerine, müzecilere, fotoğraf ve sinema klüplerine yardımcı olmaktadır. Bu dergi, tanınmış yazarlara, eleştirmenlere, ozanlara, gazetecilere, bestecilere yeni yapıtları için yer ayırır.

Bizim Köy Enstitülerimiz, Halkevlerimiz ve Halk Odalarımız gibi, Bulgar Halk Okuma Odaları da dünyada ilgi uyandırmış; Irak, Mısır, Libya gibi Arap ülkelerinden heyetler gelip bu örgütü incelemişler, kendi ülkelerinde kuracaklarını söylemişlerdir. Türkiye gibi en az yüz yıllık bir genel kitaplık geleneği bulunan bir ülkede Bulgaristan Halk Okuma Odaları örgütünden alınacak dersler vardır sanırım.

Sanat

kısa kısa kısa...

Çağdaş Sovyet Yazarı Aleksiev Nikilaiviç Artuzov'un ilk oyunu olan "Söz Veriyorum" İstanbul Atatürk Kültür Merkezi Oda Tiyatrosu'nda gösterilerine başladı. Fatoş Sevengil'in çevirdiği ve Ejder Akışık'ın yönettiği oyunda Işık Yenersu, Alev Sezer ve Engin Şenkan oynuyorlar. Oyunun yazarı Artuzov, Çağdaş Sovyet oyunlarını Paris Uluslararası Tiyatro Şenliğine taşıyan kişi olarak tanımlanıyor. Aynı zamanda, tiyatro yönetmenliği ve oyunculuğu da olan Artuzov'un oyunları çoğunlukla Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde sergileniyor.

* * *

1979 Uluslararası Çocuk Yılı nedeni ile Ankara Devlet Operası çocuklar için bir opera hazırladı. "Bir Opera Yapalım" adlı yapıtı Salih Kalyon sahneye koydu. Ankara ve İstanbul'da gösteriler düzenleyen opera sanatçıları bu gösterilerini daha çok çocukların gelebileceği saatlerde yapıyorlar. Çarşamba ve Cuma günleri saat 14.00'de tüm çocuklar kendileri için sahneye konmuş olan bu operayı izleyebilirler.

* * *

Lunaçarski'nin yazdığı ve Aziz Çalışlar'ın dilimize çevirdiği "Özgürlüğüne kavuşturulan Don Kişot" adlı tiyatro yapıtı Ankara'dan sonra İstanbul'da gösterilerine başladı. İki bölümlük oyunu Ali Taygun sahneye koydu.

* * *

"Genç Türk Sinemasının Sorunları" İstanbul Sinematek Derneği'nde tartışıldı. İstanbul Sinematek Derneği ile SİYAD'ın (Sinema Yazarları Derneği) ortaklaşa düzenledikleri açık oturum 22 Mart günü yapıldı. Açık oturuma Sinema Yazarı Atilla Dorsay yönetti, Korhan Yurtsever, Erden Kıral, Yavuz Özkan ve Ali Habib Özgentürk katıldılar.

* * *

Antalya Film Festivali'nde "En İyi Yönetmen" ödülünü Atıf Yılmaz'a kazandıran "Selvi Boylum Al Yazmalım" adlı film Ankara sinemalarında gösterilmeye başlandı. Kırgız yazarı Cengiz Aytmatov'un yazdığı bu yapıtta başrolleri Türkan Şoray ve Kadir İnanır paylaşıyorlar.

"Nazım türküsü" ve Livaneli

NEJAT YAVAŞOĞLU

Zülfü Livaneli'nin "NAZIM TÜRKÜSÜ" adlı uzun çaları için ortaya çıkan, çeşltlilik gösteren beğeniler ve bunların şu anda bir sonuca bağlanamaması, soruna daha geniş kapsamlı bakmaya zorunluluk getiriyor.

P-atik olarak baktığımızda, müzik alanında şu anda yapılan çalışmalarda kabaca iki durum göze çarpmaktadır. Birincisi, yöresel müzikten yola çıkarak işçi kültürünce ulaşılması gereken çağdaş ve evrensel bir yorumlamayı, devrimci bir özü içeren gidiş. Diğer ise, daha önce çok sesli müzik kültürü edinebilmiş kişilerin, bu birikimlerini, yöresel müziğin ögeleri ile kaynaştırmasından doğan ürünler olarak görülebilir. Bu iki koldan yürüyen gelişmenin birbirini de etkileyerek, çeşitli deneylerle, sınamalarla belli bir aşamada tek bir okul durumuna, işçi sınıfı müziğinin işçi sınıfı hareketine bağlı olarak, kendi kurallarını yan oluşumları ile birlikte diyalektik olarak oluşturduğu bir duruma ulaşabileceğini düşünebiliriz.

Kabacayaptığımız bu değerlendirmede, birinci grupta yer alacak olan Zülfü Livaneli, plak kapağında yer alan açıklamasında; Saz eşliğinde Nazım şiirlerini ezgilendirmeye uğraşmasının, başarısızlıklar zinciri ile sonuçlanmasını, haklı olarak, şiirlerin geleneksel halk şiiri olmayışına bağlıyor. Nazım'ın şiirinde çağdaş ve evrensel nitelikler olduğu gibi, halk, divan ve batı şiirini gayet iyi bilerek yorumladığını gösteren özellikler olduğundan, ezgilenirken de aynı paralel yapısı, en az aynı düzeyde bir müzikle kaynaşmalıdır. Sözlü müzikte yerine göre bazen söz, bazen de müzik, ön planda olabilirse de, bir çalışma ilk bakışta müzik çalışması niteliğini taşıyorsa, ilk etkinin müzikten gelebileceğini kabullenmemiz gerekir. Bu görüşten kalkarak, böyle bir çalışmada, müzik sözden daha önde tesir eder, bu da müziğin ayrıca önem kazandığını gösterir diyebiliriz.

Yukarıda yazılanların ışığında, "Nazım Türküsü"ne bakacak olursak, hemen alıştığımız ve "saz"ın ürünü olan ezgilerle karşılaşıyoruz. Bu ezgiler bütün türkülerde egemen. Hatta "saz" eşliğinde bestelendikleri hemen akla geliyor. Zülfü'nün bağlaması ile ürettiği türkülerde, otantik ezgilere oranla çok seslilik yapısına daha çok uyabilecek bir nota düzeni ve ritmi olması, çok seslendirmeye kuşkusuz yararlı olmuş.

Başka bir deyişle, yerel bir sanatçının ezgileri üzerinde aynı başarıda bir çok seslendirme yapılamıyabilirdi. Zülfü'nün bu konudaki bilgisi şüphe götürmez olmasına karşın, "saz"dan yola çıktığı için olmalı ezgi ve ritmlerde şiirin gerektirdiği oranda zenginlik görülmüyor. Ezgi veritmin bir ölçüde sınırladığı, bilinçlice seçilmiş doğal sesli çalgıların kullanıldığı bir çalışma da bunu gideremiyor. Bazı görüşlere göre de bu çalışmanın — tam oturmamış — olması bence daha ilk başta müzik üretilirken, çok sesliliğin tanıdığı sonsuz olanakları kullanamayıştan doğmakta. Başka bir deyişle, varılmak istenen sonuç ilk baştaki çalışmaya (ezgilendirmeye) yeterince etki etmeliydi diyebiliriz. Bunu aşabilmek için de "saz"ın kısıtlı yapısından kurtulmak ya da "saz" aletini geliştirmek gerekiyor.

Bütün bunların, konuyla ilgili kişilerin tümünün yararlandığı bir deney olduğunu, bu çeşitli deneylerin yukarıda bahsettiğimiz süreci oluşturduğunu ve bunu hatırdan çıkarmıyarak "Nazım Türküsü"nü değerlendirmemizin bilincinde olmamız gerekiyor. Bu oluşum sürecinde önemli bir yer tutacak özenli bir ekip çalışması ile oluşturulmuş dinledikçe alışılıp, sevilecek bu yapıtta, payı bulunan tüm kişileri, düzenlemeleri yapan Atilla Özdemiroğlu'nu, stüdyo teknisyeni İhsan Apça'yı vokellerde emeği geçen Melika Demirağ'ı ve nihayet Zülfü Livaneli'yi başarılarından dolayı öznel değer yargılarından uzaklaşarak kutlamak gerektiği inancındayım.

Kapak grafiğini Abidin Dino'nun yaptığı uzunçalarda yer alan parçalar arasında "Karlı Kayın Ormanı", üç sazın birbirini seslendirdiği "Üç Saz" ve Atilla Özdemiroğlu'nun bestesi "Nazım Türküsü" kanımca en dikkati çeken çalışmalar.

hele bebek

Yağan şeker değil bebek
daha çok görürsün karı
yazı baharı
helede ana hele de baba
hele de
sevgi dostluk
hele de
aydınlık gün
hele de
kahpe düşman
hele de bebek
sevgin
rüzgarın sesi
yağmurun kokusu
kuzunun dili
olsun
dostun
aun köpeğin olsun
başkası bedelsiz değildir bebek
muhtaç olma arama
kahpe sevgisini
puşt dostluğunu
tek başına yürü bebek
uyu bebek
gözünden uyku akmasın
ye bebek
önünden yemek artmasın
oyna bebek
derinde su kalmasın
güçlü ol bebek güçlü ol
ağaç olma
gölgen gün ardında dönmesin
güneş ol güneşten bir parça ol
bileğin bükülmesin
gözünde yaş görülmesin
yağan şeker değil bebek
daha çok görürsün karı
yazı baharı

ATİLLA AKDEMİR

BU AŞAMADA

Şükran Kurdakul

Yazar örgütlerimiz

Her örgüt kendi görev alanında toplumsal bir simgedir. Amaçlarını doğruladıkça, yaşama geçirdikçe kanıusal gücü ağırlık kazanır. Saygınlığı artar. 1960'lardan sonra Türk Edebiyatçılar Birliği'nin yönetimini (elçilik, milletvekilliği, banka yönetim kurulu üyelikleriyle gözetilen) eski edebiyatçılardan arındıranlar iki ana ilkede birleşmişlerdi:

1- Anayasal özgürlüklere sahip çıkmak,

2- Örgüt bilinci kazanmak.

Yayımladığı bildirilerle, düzenlediği basın toplantıları ile ve yürüyüşlerle Edebiyatçılar Birliği'nin antidemokratik yasalar, özellikle 141 ve 142. maddeler konusunda hukuk çevrelerini, işçi sendikalarını uyarmada önemli katkılarda bulunduğunu söyleyebiliriz.

Halit Fahri Ozansoy'dan Kemal Tahir'e, Melih Cevdet Anday'dan Afşar Timuçin'e kadar elli yıllık dönemin yazarlarını 141 ve 142. maddelerin kaldırılması doğrultusunda bir yürüyüş kolunda birleştirme başarısı T.E.Birliği'nin öncü eylemlerinden biri olarak değerlendirilmelidir. Okuyacağımız bildiri 1962'lerin tarihini taşır.

"...141 ve 142. maddelerin kaldırılmasını özellikle istiyoruz. Çünkü kurulu düzenin uşağı olmayan, daima halktan yani doğrudan haklıdan güzelden yana olan sanatçı, her zaman şüpheyle karşılanmıştır: Eserleri toplatılmış, kendisi mahkemelere verilmiş, savunduğu ilkelerin bedelini hapislerde ve sürgünlerde ödemiştir. Biz, yirminci yüzyılın ikinci yarısında, en ilkel gerçekleri söylemeyi hâlâ bir kahramanlık işi olmaktan çıkarmak istiyoruz. Biz dünyanın ve Türkiye'nin gelişim çizgisi üzerinde halkımızla el ele yürümek için, dilimizi bağlayan, kalemimize kilit vuran, özgürlük düşmanı faşizm kalıntısı kanun maddelerinin kaldırılmasını istiyoruz." (Ataç dergisi, 1 Ekim 1962)

Nedir ki, birkaç etkili gece düzenleyerek, iki üç kez yıllık yayımlayarak kamuoyunun ilgisini çekmeye başlayan T.E. Birliği, üyelerini, örgütlenmenin istediği "asgari" bilince ulaştırmada yetersiz kaldığından görev alanından çekilmiştir.

Bu tür kuruluşlarda örgüt bilincinin vazgeçilmez ölçütü üyelerinin ödenti yükümlülüğünü sıradan bir görev olarak değerlendirip savsaklamamasıdır.

Maurice Thorez, bugünlerde okuduğum "Halkın Oğlu" adlı kitabında şöyle yazıyor:

"Büyükbabam tam bir tutku, ateşli bir inanç, sonsuz bir özveriyle kendini işçi sınıfının kurtuluşuna adamıştı. Bakması gereken on çocuğu olduğu halde düşük ücretinden önce sendika ödentisini, sonra da gazetesi 'Kuzeyin Uyanışı' için haftada iki meteliği ayırmayı ihmal etmiyordu." (s. 14)

Türkiye Yazarlar Sendikası bugün, toplumsal savaşımın (mücadelenin) simgelerinden biridir kuşkusuz.

Meslek özelliklerimiz,

Yayım alanındaki hızlı kapitalistleşme,

Yaratma özgürlüğümüzün tarih boyunca siyasal iktidarla çelişmesi,

Tek parti döneminden beri devlet kurumlarından yararlanarak örgütlenen faşizmin meydan okuma aşamasına gelmesi,

Bu simgesel gücü, pratikte daha büyük ve somut ağırlıklar kazanmaya zorlamaktadır.

Gerçi bu aşamada, T.Y.S.'de sayısal artışla birlikte örgüt bilincinin yaratıldığı bir gerçektir.

Kamuoyuna açık çalışmalarda yerindelik vardır.

Anayasal hak ve özgürlüklere duyarlık gösterilmiş, özellikle 141 ve 142. maddelerin uygulanmasına karşı tavır alma görevi -ayrım gözetilmeden- yerine getirilmiştir.

Demokratik kuruluşlarla, yerel yönetimle ortak çalışmalar yapılmıştır.

Meslek sorunlarımız, hiç değilse gündeme alınmış, çözüme ulaştırılması yolunda girişimlerde bulunulmuştur.

31 Mart - 1 Nisan günleri toplanacak olan IV. Genel Kurulda okunacak "Çalışma Raporu"nda vurgulanan bu gerçeklerin bizce en önemlisi, örgüt bilincinin yaratılması yolunda elde edilen kazanımdır. Raporda bu gerçek şöyle ifade ediliyor:

"... Ne sosyal demokrasi reçeteleriyle, ne yüzeysel değişiklerle ve adına 'reform' da denilse yamalar ve görüntü değiştiren çabalarla bunalımların önüne geçilemeyecek işsizlik sona erdirilemeyecek, pahalılık önlenemeyecektir. Onun içindir ki, emperyalizmin en gerici kesimleri bunalımın tepkilerini önlemek amacıyla ve disiplin anlayışının dürtüsüyle faşist formülleri geçerli kılmaya çalışıyorlar ../ . Bu gerçeğin bilincinde olan işçi sınıfımızın devrimci kesiminin öncülüğündeki tüm ilerici demokratik güçler, bu kanlı yönetimin Türkiye'de bir süre olsun egemenliğine olanak bırakmamak için etkin adımlar attılar. Uluslararası işçi hareketinin dayanışmasından da güç alan antifaşist, antiemperyalist, antişoven girişimlerde TYS olarak yerimizi aldık, çalışmalara katıldık, eylemlerde birlik sağladık./. Sınıf ve kitle sendikası olarak TYS bilimsel sosyalizme bağlı olmakla birlikte sosyalizmin yorumlarına, yönetim tartışmalarına, fraksiyonlararası çekişmelere karışmaz ve TYS' nin tüzel kişiliğini bunların dışında ve üstüne tutmayı bilir." (s. 6)

TYS'nin IV. Genel Kurulunda da bu temel ilkelerin titizlikle gözetileceği; yeni çalışma dönemine ışık tutacak, bilimsel sosyalizmin temel ilkelerine bağlı olan gerçekçi kararlar alınacağı kuşkusuzdur.

"Kendini yaratan yazının örnekleri..."

Ankara'da çıkan "Sesimiz" dergisinin başyazısında (Mart 1979, sayı 116), şairce bir duyarlığı içinde taşıyan bu dört sözcükle, batı romanının şimdi benimsediği tekniğe öykünmeler kınanıyor. Çünkü "hiç'in tekniğine yönelenler, tek tek birey içindeki soyutu incelemektedirler. Oysa kendini yaratan yazın, Kemal Tahir, Orhan Kemal, Yaşar Kemal örneklerini vermiştir."

Ve "insanın özü kendi gerçeği içinde toplumsal ilişkilerin toplamıdır."

Bana da doğru görünen yargılar bunlar.

Düşünelim: Ulusçuluk anlayışı nerede ise "şovenizm" le dirsek teması durumunda olan şair Mithat Cemal Kuntay "Üç İstanbul"da; bir döneminde "Turan Yolu" hayallerine, bir döneminde "Amerikan Mandası" düşünüsüne kapılan Halide Edip Adıvar "Sinekli Bakkal"da tarihsel gerçekleri kişilerin konumlarından soyutlamış olsalardı, zaman boyunca getirdikleri değerler üzerinde birleştiğimiz bu iki romandan ne kalırdı ortada?

Oysa "Üç İstanbul"da Adnan burjuvalaşma sürecine giren bir toplumun, okumuş orta tabaka bireylerinin simgesi gibidir.

"Sinekli Bakkal"da herkes ayrı bir gerçeklik taşır. Rabia ile Vehbi Dede, topluma gören gözlerle baka baka, toplumsal olanı öğrenmişlerdir. Peregrini, kendi sınıfının bilincine sahiptir. Abdülhamit'in saray nazırı Devlet kavramı ile Padişahı bütünleştirmenin yanlışlığını ve azabını yaşar.

Orhan Kemal'de kapitalistleşmenin hızlandığı evrede ancak, bu yeni döneme özgü savaşım koşullarının sancısını çeken insanlar görürüz. Kapitalizmin yasalarının geçerli olmadığı bir düzen umudunu yaşadıkları söylenemez onların.

Varlıklarıyla düzenin sahteliğini, çarpıklığını, çirkinliğini vurgularlar.

Kendiliğinden sınıf olma aşamasındadırlar çünkü. Aç insan karnını doyurmak ister. Kapitalist "artı değer" peşindedir.

Sınıflı toplumun bu, yüzeye vuran gerçeklerini, insan gerçeğinden soyutlamaz Orhan Kemal.

Yaşar Kemal de bu gerçeği yineleye yineleye vurgular. "Orta Direk"te Meryemce ile oğlunun Çukurova'ya inişleri "özün tekniği"dir. Sesimiz dergisinin "hiç'in tekniği"ne yöneldiklerini gözlemlediği yazarların beğeni düzeyi ulaşamaz insanoğlunun o korkunç zorunluğuna.

Başka düşündüren yazılar, Ali Yüce'nin, Hüseyin Yurttaş'ın, Feriha Aktan'ınkiler gibi, birkaç kez okuma isteği uyandıran şiirler de var Sesimiz'de. Sevinerek okuyorum.

Aykut Göker:

Bunalımdan çıkış yolu

Tekellerin gücünün kırılması

TÜTED GENEL BAŞKANI YÜRÜYÜŞ'ÜN SORULARINI YANITLADI

Emekçi kitleler bunalımın faturasını ödemeyi reddediyor.

HÜKÜMETİN, SON ZAM KARARLARINDA SOMUTLANAN EKONOMİ POLİTİKASI KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİNİZİ AÇIKLAR MISINIZ?

Gerçekten hükümetin ekonomi politikası son zam kararlarında çok açık bir biçimde somutlanıyor. Öyle anlaşılıyor ki; ekonomik bunalımdan çıkış yolu olarak hükümetin bulduğu tek çare (!) zam uygulamasıdır. CHP ağırlıklı hükümet, Türkiye'nin emperyalist kapitalist sisteme bağımlı, onunla bütünleşme ilişkileri içinde bulunan geri kapitalist yapısını değiştirilmesi mümkün olmayan bir veri olarak kabul etmektedir. Daha da önemlisi; bu yapıyı korumanın, sürdürmenin gerekli olduğuna inanmaktadır. Hükümet mevcut yapının değiştirilmezliğini de her şeyden önce, bu yapının egemenleri olan Türkiye burjuvazisinin çıkarlarını ilgilendiren parametrelerin "değiştirilemezliği" biçiminde algılamaktadır. Buna paralel olarak da Türkiye'nin emperyalizmle olan bağımlılık ilişkilerine, dokunulmazlığı olan bir tabu gözüyle bakmaktadır. Durum bir kez böyle kabullenilince, mevcut kapitalist sistemin doğasından kaynaklanan bunalımın aşılabilmesi için bulunabilen tek çare de yalnızca işçilerin emekçilerin çıkarlarını ilgilendiren parametrelerin değiştirilmesi olmaktadır. Son zam kararlarıyla yapılan da budur. Hükümetin ağırlıklı kanadı, 5 Haziran seçimlerinde vadettiğinin tam aksine, işçilere, emekçilere sorumlusu olmadıkları bir bunalımın yükünü taşıtmaktadır.

EKONOMİK BUNALIM YAŞANAN BİR GERÇEK. BUNALIMDAN ÇIKIŞ İÇİN, EĞER YANILMIYORSAK, İŞÇİLERİN EMEKÇİLERİN ÇIKARLARINI İLGİLENDİREN PARAMETRELERİN DEĞİŞTİRİLMESİ YERİNE BAŞKA OLANAKLARIN VARLIĞINA İŞARET ETMEK İSTİYORSUNUZ. BU OLANAKLAR NELERDİR?

Aslında iç pazarda yüksek fiyat uygulaması, buna karşılık reel ücret artış oranlarını da fiyat artış oranları altında tutmak yoluyla tüketim harcamaları kısıtlanmaya, tasarruflar artırılmaya çalışılıyor. Böylece, fiyatların dizginlenememesi ve yüksek enflasyon oranı, yatırımlarda iç ve dış finansman açığı, kamunun cari harcamalarında ve dış ödemeler dengesindeki açık ve işsizlik biçiminde somutlanan mevcut bunalımın önünün alınabileceği varsayılıyor. Ne var ki tutulan bu yol, çıkmaz yoldur. Zira ne işçilerin, emekçilerin kendilerine taşıtılmak istenen yükü omuzlamaya takatları kaldı, ne de kimsenin bu yükü onlara taşıtmaya hakkı var.

Mevduat ve kredi piyasası, bankacılık ve sigortacılık, dış ticaret ve toptan ticaret, vergi ve plan uygulamaları, madencilik, enerji ve imalat sanayiinin ana sektörleri üzerinde kamu denetimi kurulmadığı, tekellerin gücü kırılmadığı, dış ilişkilerde bağımsız bir yol izlenmediği sürece bunalımdan çıkış yolu bulunamayacaktır. Halbuki bunların tümü, objektif olarak gerçekleştiğinde, işçilere emekçilere bugün taşımak zorunda bırakıldıkları yük yüklenmeden bunalımdan çıkılabileceği bilimsel olarak da kanıtlanmıştır. Türkiye İşçi Partisi'nin Demokratikleşme İçin Plan'ında bunun yolu, yöntemi, getireceği somu kazanımlar gözler önüne serilmektedir. Bu Plan'da yer alan tesbitlerden yararlanarak, bunalımdan çıkış için değiştirilmesi mümkün parametrelere ilişkin bir kaç örnek vermek isterim:

"— Özel sektör elindeki beş büyük bankanın devletleştirilmesiyle kamunun mevduatlar üzerindeki denetiminin % 94,6'ya, krediler üzerindeki denetiminin de % 93,9'a yükseltilmesi mümkündür. Böylece halen ticaret ve dağıtım dallarında kullanılan ve toplamın % 40'ını oluşturan kredilerin, üretken hizmetlerde kullanılması sağlanabilecektir. Bu da 1976 yılı değerleriyle ifade edildiği zaman, yılda 73,5 milyar liralık bir kaynağın yaratılmasına olanak tanıyacaktır."

— Söz konusu devletleştirme sigorta ortaklarının da kamu tarafından denetlenebilmesi olanağını yaratacaktır. "Sigorta ortaklıklarının kamu denetimine girmesiyle her yıl 1 milyar lirayı aşan bir kaynağın" kamu yararına kullanılabilmesi mümkün olabilecektir.

— Dış ticaretin kamu tarafından denetim altına alınabilmesinin tek yöntemi dış ticaretin devletleştirilmesidir. "Bu aynı zamanda kamuya yılda ortalama 50 milyar TL'lık bir kaynak sağlayacaktır."

— Fiyatların denetim altına alınabilmesinin başlıca yollarından birisi, dış ticaretin yanında toptan ticaretin de devletleştirilmesinden geçmektedir. Bu ise aynı zamanda, kamunun her yıl milyarlarca liralık kaynağa sahip olması demektir.

— Yapılacak yasal düzenlemelerle vergi gelirlerini artırmak mümkündür. Bunun yolu da herhalde ücretlilerin vergi oranlarını yükseltmekten geçmemektedir. Onlar, zaten ödeyebileceklerinden fazlasını ödemektedirler. Beyannameli mükelleflerin yalnızca vergi kaçakçılığını önleyecek ciddi tedbirlerin alınması bile kamuya büyük ölçüde kaynak sağlayacaktır. "Yapılan saptamalara göre 1976'da vergi kaçağı 53 milyar lirayı bulmaktadır." Kaldı ki asıl yapılması gereken, vergi kaçağının önlenmesi yanında beyannameli mükelleflerin vergi yükünün milli gelirden aldıkları pay oranına yükseltilmesi ve gayrimenkul rantlarındaki değer artışı gibi vergi dışı bırakılan alanların vergilendirme kapsamına alınmasıdır.

Burada yalnızca birkaç örneği verilen bu ve benzeri tedbirleri almak mümkündür. Bu tedbirler alındığı takdirde Türkiye muhakkak ki güllük gülistanlık olmayacaktır ama hiç olmazsa bunalımın şiddeti kırılabilecek, işçiler-emekçiler üzerindeki yük hafifletilecek ve hatta yaşam koşullarında nisbi bir iyileşme sağlanabilecektir. Kapitalist sistem yürürlükte kaldıkça bunalımdan mutlak anlamda kurtuluş yada işçilerin - emekçilerin yaşam koşullarında mutlak iyileşme söz konusu değildir ama bugünkü yaşam koşulları da en azından bu sistem içinde bile işçilerin - emekçilerin mutlak kaderi değildir.

Bütün sorun şudur; sayılan bu tedbirlerin alınması burjuvazinin çıkarlarını ilgilendiren parametrelerin değiştirilmesi anlamına gelmektedir ve hükümet bu parametrelere dokunmamayı resmi politikası haline getirmiştir.

BUGÜNKÜ SİSTEM İÇİNDE BİLE BU YAŞAM KOŞULLARI İŞÇİLERİN EMEKÇİLERİN MUTLAK KADERİ DEĞİLDİR DİYORSUNUZ. AMA ÖTE YANDAN HÜKÜMETİN BUGÜNKÜ KONUMUNU DA SERGİLEDİNİZ. BU BİR ÇÖZÜMSÜZLÜK ANLAMINA MI GELİYOR, YOKSA BİR ÇÖZÜM VAR MI?

Kesinlikle var. Hiç kimsenin şüphesi olmamalıdır ki; işçiler ve emekçiler olan bitenleri bütün açıklığıyla kavramaktadırlar. Uzun dönemde de olsa, bunu kavradıklarını kanıtlayacaklar; kendi kaderlerini kendi elleri arasına alacaklar ve nihai kurtuluşa giden yolu kendi iradelerinin somutlanmasından başka birşey olmayan kendi siyasi partilerinin eliyle açacaklardır. Ve o zaman bugünkü bunalımın ve kapitalizm var olduğu sürece her zaman çıkması muhtemel bunalımların asıl nedenini ortadan kaldıracak kesin bir çözüme ulaşacaklardır. Ama daha bugünden ve bugünkü sistem içinde varılması mümkün naktalar da vardır. Önce şunu görmek gerekir. Bugünkü sosyal demokrat nitelikli hükümet yalnızca sübjektif niyetinden dolayı mı burjuvaziye giderek yaklaşmakta, onun yanında yer almaktadır? Bunu böyle görmek somut gerçeği görmemezlikten gelmek, burjuvazinin gücünü yok saymak anlamına gelir. Gerçekte burjuvazi bir güç mihrakıdır ve bu gücünü hükümete kabul ettirmiştir. Bunun mücadelesini vermiştir. Buna karşılık işçiler ve emekçiler, bu ülkede yaşayanların ezici çoğunluğunu oluşturdukları halde bu nicel büyüklülerini henüz nitel, somut bir güç haline dönüştürebilmiş değillerdir. Böylesi bir güce erişemeyince de işçiler ve emekçiler ekonomik, demokratik taleplerini gerçekleştirmek için hükümet üzerinde demokratik-siyasi bir baskı grubu olarak ağırlıklarını hissettirememekte ve hükümeti kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirememektedirle. Hükümet bugün, karşı ağırlıksız olarak burjuvazinin etki alanındadır.

İşçilerin, emekçilerin nicel büyüklüğünün nitel, somut bir güç haline dönüşmesinin yolu ise, bilindiği gibi, en geniş tabanı ekonomik-demokratik talepler etrafında birleştirecek kitlesel örgütlenmelerden ve ideolojik-siyasi hedeflere yönelik siyasi örgütlenmelerden geçmektedir. Devlet aygıtını denetimi altında bulunduran, üretim araçlarının sahibi ve her düzeyde örgütlü burjuvazinin karşısında işçilerin, emekçilerin kullanabilecekleri tek silah örgütleridir ve bunların içinde de nihai sonucu alacak olanı siyasi partileridir.

Bugün Türkiye'de işçi sınıfının siyasi hareketi hem nicel hem de nitel açıdan giderek güçlenmekte ve yükselmektedir. Bu, objektif olarak gözlenen ve asıl umut bağlanması gereken bir olgudur.

Ben burada sorunun daha çok demokratik kitle örgütleri ile ilgili yanına değinmek istiyorum.

Bugün Türkiye'de bunca hayat pahalılığına, antidemokratik baskılara rağmen ilerici sendikal örgütler ve diğer demokratik kitle örgütleri taleplerini hayata geçirebilecek bir etkinlik gösterememektedirler. Bununtek mazereti olarak sıkıyönetim koşullarını görmek ve göstermek doğru değildir.

Aslında bu koşullarda bile yapılabilecek, kaynağını Anayasa'dan alan demoratik girişimler ve mücadele yöntemleri vardır. Ama demokratik kitle örgütleri bugünkü durumlarıyla geniş kitlelerin desteğini güvenini kazanabilmiş, onları kavrayabilmiş değildir. Bir kısım hastalıklı siyasi akımların didişme alanı haline dönüşmüşler, bunlardan çoğu dar grupçu siyasi çıkarların peşinde kendi içlerinde bölünmüşler, güçsüzleşmişlerdir. Daha da kötüsü bu süreç devam etmektedir. Suskunluğun temel nedeni bu örgütlerin kendi zaaflarıdır, bu zaaflardan dolayı eylem ve güçbirliğine gidemeyişleridir.

Son zamlar özellikle, sendikal haklardan yoksun kamu kesimi emekçilerini ezecektir. Böylesi somut bir durumda kamu emekçileri ve onların kitle örgütleri açısından yükseltilmesi gereken mücadele grevli-toplu sözleşmeli sendikal haklar ve siyasi haklar mücadelesidir. Gündemde böylesine somut bir görev vardır. Kamu kesimi emekçilerinin demokratik kitle ve meslek örgütleri işçi sınıfının ilerici sendikalarının da desteğini alarak biraraya gelebilir, sendikal haklar ve siyasi haklar mücadelesini hayata geçirebilirler. Bunun objektif koşulları vardır. Öncelikle aşılması gereken, biraraya gelişin önünde duran subjektif faktörlerdir ve bunlar da aşılamaz değildir. Tekrar başa dönüyorum. Çözüm vardır. Yeter ki ülkenin içinde bulunduğu durum, sendikaların ve demokratik kitle örgütlerinin içinde bulunduğu durum doğru çözümlenebilsin, kavransın ve sorumluluklara sahip çıkılsın. Demokratik kitle örgütleri temel işlevlerine oturtulsun. Tabii bu temenniml boşluğa atmıyorum. Bu noktada da asıl görev, asıl sorumluluk işçi sınıfının siyasi hareketine gönül vermiş olanların. Bu görevin yerine getirileceğinden hiç şüphe duymuyorum.